

Ελευθερα Γράμματα

ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ ΤΗΣ ΖΩΝΤΑΝΗΣ ΣΚΕΨΗΣ

ΚΥΚΛΟΦΟΡΕΙ ΚΑΘΕ ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ

ΓΡΑΦΕΙΑ: ΒΟΥΚΟΥΦΕΣΤΙΟΥ 60
(ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟ "ΑΕΤΟΣ") ΤΗΛ. 21-081

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ: ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΦΩΤΙΑΔΗΣ

ΑΘΗΝΑ, ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ 3 ΑΥΓΟΥΣΤΟΥ 1945
ΤΙΜΗ ΔΡΧ. 80 — ΑΡΙΘΜΟΣ 13

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Α. ΠΑΝΣΕΛΗΝΟΥ: Τσώρτσιλ
ΔΗΜ. ΦΩΤΙΑΔΗΣ: Η συντριβή
Γ. ΔΑΜΠΡΙΝΟΥ: Η ήθικη κρίση στο Πανεπιστήμιο
ΑΓΓ. ΣΙΚΕΛΙΑΝΟΥ: Ξεκινώντας
JACK BISTROP: Το γυναικείο παιδί και ο Ταξίαρχος
Ν. ΚΑΤΗΦΟΡΗ: Ο κλέφτης της γαλέτας

ΘΡΑΣΟΥ ΚΑΣΤΑΝΑΚΗ: Ώρα κινδύνου (δηγημα)
ΣΤΡΑΤΗΓΟΥ ΜΑΚΡΥΓΙΑΝΝΗ: Ο κατατρογμός των αγωνιστών
ΜΙΝΟΥ ΔΟΥΝΙΑ: Ανανέωση μουσικής ζωής
ΜΑΝ. ΑΝΑΓΝΩΣΤΑΚΗ: Εκείνες τις μέρες
Ν. Δ. ΠΑΠΑ, ΑΛΕΞ. ΠΑΛΚΩΤΑΡΗ, ΜΑΝ. ΑΛΕΞΙΟΥ: Ποίηση

JOHN MASEFIELD, ΒΑ. ΜΑΓΑΚΟΦΣΚΗ, FORD MADDOX FORD, WILLIAM ROSE BENNETT, ΠΩΛ ΕΛΓΑΡ, ΛΟΥΙΣ ΘΕΡΝΟΥΔΑ, ΓΚΥΓΙΩΜ ΑΠΟΛΛΙΝΑΪΡ: Ξένη ποίηση
Α. ΚΟΥΚΟΥΔΑ, ΚΩΣΤΑ ΜΑΡΙΝΗ, Γ. Ν. ΜΑΚΡΗΣ: Κριτική
ΘΕΜΟΥ ΚΟΡΝΑΡΟΥ: Ο Αντρέας Λυκουρίνος

ΤΣΩΡΤΣΙΑ

Του Α. ΠΑΝΣΕΛΗΝΟΥ

Μας στην κατάπληξη της τεραστίας πτώσης που σημειώσανε οι Άγγλικες εκλογές γίνεται μία προσπάθεια να ξεχωρίσει ή προσωπικότητα του Ουίνστον Τσώρτσιλ απ' την αποδοκιμασία. "Αλλο πράμα, λέν, είναι ο Τσώρτσιλ κι άλλο οι Έγγελοι συντηρητικοί. Αυτοί είναι μία μειοψηφία, χωρίς αισθήμα, χωρίς πίστη, χωρίς έθνισμο, χωρίς ιδεώση, — όπως όλοι οι φασίστες του κόσμου. Μά ο μεγάλος δημιουργός της νίκης μνει πια τώρα στην ιστορία σαν ήρωας έθνικός.

Όμως αν εξετάσουμε το βαθύτερο νόημα της προχρειαίνης εκλογής, θα δούμε πως μ' αυτήν ο Άγγλικός λαός απαλλοτριώσε έντελώς τους συντηρητικούς από την παγκόσμια νίκη και ακύρωσε τις μετοχές τους πάνω σ' αυτήν. Ωστόσο ο Τσώρτσιλ ταύτισε ο ίδιος τον εαυτό του και τον έκανε αλληλέγγυο με τον κόσμο που αποδοκιμαστήκε. Κι' αλήθεια. Ο Τσώρτσιλ μπορεί να στάθηκε επικεφαλής του λαού που πλήρωσε με θυσίες τη νίκη όμως για άλλο σκοπό πολέμησε αυτός και γι άλλο πολέμησε ο λαός.

Τα ιδεώδη του λαού, ο Τσώρτσιλ δεν τα ένωσε ούτε μία στιγμή και βέβαια, πολύ περισσότερο δεν τ' αγάπησε. Δεν είδε, ακριβώς επειδή είτανε συντηρητικός, την κατεύθυνση του τεραστίου ιστορικού κύματος που στην κορυφή του βρισκότανε. Επέτρεψε στον εαυτό του να μεταχειριστεί μεθόδους του νικημένου αντιπάλου του.

Ο Νίτσε συμβουλεύει να διαλέγουμε τους έχτρους μας. Κάποτε βέβαια μας διαλέγουν κι αυτοί και τότε μας εξισώνουν μαζί τους, όταν τα ιδεώδη μας δεν απέχουν. Γιατί ο πόλεμος όταν γίνεται για το ίδιο έπαθλο, πλησιάζοντας τον ένα αντίπαλο με τον άλλο, τους αδερφώνει στο τέλος. Εικόνα του Τσώρτσιλ του ιδεώδους και για τον υπόλοιπο κόσμο, είναι ή Ελλάδα ή σημερινή. Κι' από τη στιγμή που ή Ελλάδα έγινε όπως είναι, ο Τσώρτσιλ είχε χάσει τον τίτλο του νικητή. Γιατί όταν δέ μπορείς να τραθήξεις τη νίκη σου στις τελευταίες συνέπειές της, τη χάνεις. Γιατί όταν δέ μπορείς να καταλάβεις το περιεχόμενο της νίκης σου, νικητής οδαισιατικά δέ μπορείς νάσαι. «Απιστίας τίμημα θάνατος», είπε ο Απόστολος.

Η ΣΥΝΤΡΙΒΗ

Του Δημήτρη ΦΩΤΙΑΔΗ

Το συντηρητικό κόμμα της Άγγλίας, το κόμμα του πολιτικού και κοινωνικού αναχρονισμού, συντρίφτηκε. Η απόλυτη νίκη του εργατικού κόμματος ξεπέρασε και την πιο τολμηρή αισιόδοξη πρόβλεψη. Τη νίκη αυτή της προόδου και του πολιτισμού την απόσπασε ο άγγλικός λαός από τις δυνάμεις της αδικίας και της αντίδρασης, που γύρευαν να στερήσουν τον ίδιο όσο και τους άλλους λαούς από τα δικαιώματα που κατάχτησαν με τις θυσίες τους.

Ο ελληνικός λαός, που οι σκοτεινές αυτές δυνάμεις θέλησαν να τον εξουθενώσουν ρίχνοντας απάνω του μοίρα σκλαβιάς και τυραννίας, στέλνει τώρα προς τον άγγλικό λαό τον αδελφικό του συναγωνιστικό χαιρετισμό για τη μεγάλη κι' ωραία νίκη του.

Η απήχηση της νίκης αυτής θα είναι παγκόσμια. Ο αντίχτυπος της θα φτάξει σε λίγο ως τις Ινδίες, αφού πριν περάσει από την Ίθρηκη Χερσόνησο και την Ελλάδα. Τα φασιστικά και κρυπτοφασιστικά καθεστώτα, που γύρευαν να ξεγελάσουν τον κόσμο φορώντας μία κωμική και ψεύτικη δημοκρατική μάσκα, νοιώθουν τ' αργία του θανάτου. Η ύποκριτική τους φωνή, που μ' αυτή θέλησαν να κρύψουν την πιο όμη βία και τα πιο φριχτά εγκλήματα, πνίγηκε απότομα. "Όπου κι' αν γυρίσουν πια να δουν βλέπουν την όργη των λαών έτοιμη να ξεσπάσει πάνω τους. Το κόμμα,

(Συνέχεια στη σελίδα 2)

ΑΛΕΞ. ΚΟΡΟΓΙΑΝΝΑΚΗΣ: Στη βρύση.

Χρονικά

ΑΜΕΣΩΣ

Οι επιστήμονες, οι λογοτέχνες, οι καλλιτέχνες, πρέπει να κινηθούν, για την άρση μιας κατάστασης που μας άτιμάζει μπροστά στα μάτια της παγκόσμιας κοινής γνώμης. Το μεταδεκεμβριανό φασιστικό καθεστώς εκλείσε μέσα σε φυλακές και μπουντρούμια δεκάδες χιλιάδες πολίτες που τα μόνα «έγκλημάτα» τους ήταν ο αληθινός δημοκρατισμός τους κι' οι αγώνες τους ενάντια στον κατακτητή.

Είναι έθνικη ανάγκη να τους δοθεί άμέσως ή λευτεριά τους. "Όσο παραμένουν στις φυλακές ή πατρίδα μας θα εξακολουθεί να θεωρείται από τα Ένωμένα Έθνη σαν αντιδημοκρατικό κράτος.

Οι πνευματικοί άνθρωποι του τόπου μας ως συγκροτήσουν μία επιτροπή, που θα ζητήσει την άμεση άρση της κατάφορης αυτής αδικίας, απευθύνοντας σχετική διαμαρτυρία προς όλοκληρο τον πολιτισμένο κόσμο. Κάποτε στη Γαλλία γιατί ένας και μόνο ήταν άδικα στις φυλακές, ο Ντρεϋφούς, οι άνθρωποι της επιστήμης και των γραμμάτων θεώρησαν υποχρέωση τιμής γι' αυτούς την άρση της αδικίας. Άλλοίμονο αν εμείς δεν κάνουμε το ίδιο για τις δεκάδες χιλιάδες των πατριωτών, που σπίζουν στις φυλακές.

Συνάδελφοι, έχετε υποχρέωση ν' απευθυνθείτε, για την αδικία αυτή, προς την παγκόσμια κοινή γνώμη. Δεν είναι ζήτημα πολιτικό. Είναι ζήτημα δικαιοσύνης κι' ανθρωπισμού.

ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗ

Έδω και λίγες μέρες το πενταμελές τιμώρησε με δυόμιση χρόνια φυλακή ένα διαλεχτό διανοούμενο το Στράτη Σωμερίτη. επειδή σε μίαν έρευνα βρέθηκε σπίτι του ένα παλιό σκουργιασμένο κι' άδειο πιστόλι. Σε σχετικές διαμαρτυρίες του πνευματικού και πολιτικού κόσμου, ο κ. Υπουργός της Δικαιοσύνης είπε πως δεν μπορεί να γίνει τίποτα και πως μόνο το συμβούλιο των Χαρίτων έχει το λόγο. Κι όμως ο κ. Υπουργός της Δικαιοσύνης και μαζί μ' αυτόν όλος ο κόσμος ξερεί πως πολλές νύχτες, και μά-

ΕΞΕΚΙΝΩΝΤΑΣ

Από το σημερινό κεντρικό εθνικοπνευματικό πρόβλημα προς κάποιες άμεσα επιβαλλόμενες προβλέψεις

Σειρά άρθρων του Άγγελου ΣΙΚΕΛΙΑΝΟΥ

Άρθρο πέμπτο

Χωρίς καμιάν αμφιβολία, ο Saint-Yves d'Alveydre, στο περιπούδατο για τον καιρό που γράφηκε έργο του «Η άποστολή των Ιουδαίων», δεν είχε ολόκληρα άδικο, όταν με τον όρο «Ορθόδοξία» και συγκεκριμένα με τον όρο «Δωρική Ορθόδοξία», περιλάβαινε από την άνωτατη αρχαιότητα ως με σήμερα, όλους τους λαούς που εμπνεύσανε στην εποχή τους όπως ονόμασε, απ' τα οικουμενικά Συνήματα μιάς παγκόσμιας κοινωνικοπνευματικής Διαίτησης, κατ' αντίθεση προς τους λαούς εκείνους, που ανέκαθεν διασπούσαν το καθολικό κοινωνικοπνευματικό έτουτό Προγράμμα, με τις δυναστικές και απολυταρχικές ιστορικές επιδιώξεις και επεμβάσεις.

Ιουδαία, Ινδίες, Ελλάδα, Αίγυπτο, Έτρουρία, Γαλλία, από τη μιά μεριά. Άσσοια, Μηδοπερία, Ρώμη από την άλλη. Όλος δηλαδή ο όγκος, από την άνωτατη αρχαιότητα ως σήμερα, που έναρκαίνε τον τρομαχτικό ανταγωνισμό ανάμεσα στο Πνεύμα της καθολικής ανθρωπίνης Ελευθερίας και στο Πνεύμα του απότροπαιου έγκληματικού Νεμοροδισμού, που έπιστρατεύει διά μέσου των αίωνων τις πιο καταχθόνιες καταστροφικές δυνάμεις, Μηδοπερικό Σατραπισμό, ή Ρωμαϊκό Καισαρισμό, για να τελειώσει στις ημέρες μας με τη σαδιστικότερη και κτηνωδέστερη έπιστρατεύση του, με τη χθεσινή ακόμα έπιστρατεύση του Ναζισμού και του ήλιθιου Φασισμού.

Δεν χρειάζεται λοιπόν καμιά, υποθέτουμε, ιδιαίτερη προσπάθεια, για ν' αντίληφθούμε άμέσως, ότι πίσω από το γεγονός της πρώτης Σύνθεσης της Ανατολικής Ορθοδοξίας άγρυπνεί το φυσικά και ιστορικά πατροπαράδοτο εκείνο Πρόγραμμα και Πνεύμα καθολικής κοινωνικοπνευματικής Διαίτησης, ενώ πίσω απ' τον Καθολικισμό, συνειδητά ή ανεπίγνωστα, έλλογουμε πάντοτε, — πατροπαράδοτα και φυσικά κι αυτό —, ο ληστρικός προγονικός του Ρωμαϊκός Καισαρισμός, ή ο έπιγονικός του, όπως προείπαμε, ήλιθιος Φασισμός.

Η Ορθοδοξία λοιπόν βλεπόμενη έτσι, από την πανάρχαιη κεντρική ιστορική της σκοπιά και τοποθέτηση, δεν έχει το ανεδαφικό πνευματικό περιεχόμενο, που της προσδίδουν όλοι σήμερα οι άμύητοι στις πραγματικές πηγές της, αρχινώντας απ' τον κλήρο μας και προχωρώντας στους λαϊκούς, που ή τη βλέπουν ως παράδοχο ύπολειμμα του Βυζαντινισμού ή συντάσσονται μαζί της άβουλα και τυπολατρικά. Περιέχει, ως υποδείξαμε πιο πάνω, πριν απ' όλα, ένα Σύνθημα ιστορικό, οίκουμενικό ανώτατο, ένα Σύνθημα πνευματικά και ιστορικά μαχητικό προαιώνιο, που καλείται σήμερα να το άπαλλάξει απ' όλα τα δεσμά του και το άποδόσει σ' όλη τη συγχρονισμένη και μεγάλη ιστορική του επικαιριότητα.

Στο μεταξύ, θα μπορούσαμε να πιάσουμε απ' το χέρι όποιον διαβάσει τα άρθρα αυτά, για να τον οδηγήσουμε αναδρομικά, βήμα προς βήμα, σ' όλα εκείνα τα σημεία, που άποδειχθούν πως ή πρώτη Σύνθεση που καταργήθηκαν οι Πατέρες της Ορθοδοξίας Ανατολικής Εκκλησίας, είναι κατά μέγα μέρος μιά μεταμόρφωση της άρχαίας Δωρικής παράδοσης και Διδασχίας. Παρ' όλους τους πολυαριθμούς και συχνά εκούσιους πέλους που παρεμβάλλονται, ή ανταπόκριση είναι φανερή και άπόλυτα άποδείξιμη. Δεν υπάρχει ούτε μιά γωνιά της Κιβωτού που συντελέστηκε στην Αλεξάνδρεια τους πρώτους Χριστιανικούς αιώνες, όπου, κάποιος από τους Πατέρες να μην έφερε στο δικοδόμημα αυτό την πέτρα του απ' τα πανάρχαια Έλληνικά Ίερά. Έτσι ή πρώτη Έλληνοχριστιανική Σύνθεση περικλείει όνομαστικά ή πραγματικά όλους τους βαθμούς της μύησης των αρχαιότατων ναών. Έργα όπως του Ζελίνκι, του Τήλ, του Βάιγκαλ κι' άλλα, και που είν' εύκολο να τα συμπεριλάβει όποιοςδήποτε, πιστοποιούν άναμφισβήτητα τα παραπάνω. Άλλ' ή ανταπόκριση δεν είναι μόνο έξωτερική. Η Χριστολογία Έπιστήμη και ή άρχαία Δωρική ανθρωπολογική έπιστήμη, έχουν, άν και σ' αντίστροφη αναλογία, μιά αντίστοιχη πνευματική άρχιτεκτονική. Για την άρχαία Δωρική ανθρωπολογική έπιστήμη ή ανθρωπίνη προσωπικότητα άξιζε τόσο περισσότερο όσο περισσότερο έπλησίαζε το οίκουμενικό της πρότυπο, τόν καθαρό και δίχως νέφη, κοσμικό και ιστορικών. Από όλα αυτά, το ίδιο, άν και κατά ένα τρόπο αναλογικά αντίστροφο, ίσχυε και για τη Χριστολογία. Από την ιδέα του Χριστού, ως πρότυπου Οίκουμενικής Έλευθερίας, Άληθείας και Δικαιοσύνης, με τον τρόπο που θα τη συλλάβαινε ο καθένας, έξαρτώνταν ή αντίστοιχη ιδέα του για τον Άνθρωπο.

Άλλ' οι Πατέρες έχοντας στην εποχή τους βρει έναν Έλληνοπαρκαμαμένο, έχοντας γύρω τους διαρκώς την πίεση του Καισαρικού Ρωμαϊκού Όργιου, κι' άκουμπώντας περισσότερο στο Βιβλικό του ανθρώπου Μύθο, δεν μπορούσαν έξ αιτίας της εποχής τους να καταργηθούν ένα θετικό Παιδευτικό και Κοινωνιολογικό έπιπέδο για να παλαίσουν μαζί της θαρρέτα και νικηφόρα. Κατεργάστηκαν μονάχα μιάν άρνητική ανθρωπολογία μιά ανθρωπολογία δηλαδή που έστρέφονταν κυρίως ενάντια στην ίδια άμαρτωλή του Άνθρώπου φύση,

κι' όχι ενάντια στο φοβερό άμαρτωλό και φοβερό έγκληματικό ιστορικό περίγυρό τους. Καθαρτική και μοιραία Μέθοδο, ή Πατριστική αυτή Άνθρωπολογία, θεμελιώνοντας ένα μοναχικό και άσκητικό Χριστιανισμό δεν μπόρεσαν ώστόσο να μάς δώσει καθαρά το μέγα πρότυπό της, το Χριστό, καθώς τον χρειαζόνταν από τότε ή ανθρωπότητα στους νέους ιστορικούς της άθλους. Τον έτύλιξε έκτοτε, κι' όλονένα από τότε περισσότερο, με νέφη μεταφυσικά και άφηρημένα. Από τη Χριστιανική Άνθρωπολογία, έλειψε ή νέα σαφής και παιδευτική και ιστορική Δυναμική.

Τ' άποτελέσματα της ήρωικής, αλλά και τόσο τραγικής αυτής άφειτηρίας της Χριστιανισμένης, μάς είναι άλλωστε άπόλυτα γνωστά. Ούτε το ούσιαστικά δημοουργικό, ούτε το ούσιαστικά κοινωνικό, ούτε προπάντων το ούσιαστικά Παιδευτικό Ίδανικό, ήταν δυνατό ποτέ να στηριχτεί σε τέτοιες βάσεις. Μιά άδιάκοπη έκτοτε διαπάλη όλων των αθέβαιων και μονόπλευρων «κριτηρίων» (Φιντελιστικών, ρασιοναλιστικών, έμπερικών κλπ.), έλυμαινονταν και παρ' όλιγο — άν και βρισκόμαστε στα πρώτα στάδια της μεγάλης και παγκόσμιας κάθαρσης — λυμαινεται όλονένα ακόμα άκέρια την ανθρωπίνη Ίστορία.

Παρ' όλα αυτά, από την πρώτη σύλληψη και Σύνθεση της Ανατολικής Ορθοδοξίας, υπάρχει ένα τεραστίο προηγούμενο, που της έπρόσφερε από την άρχη και που της συντηρεί ακόμα, ένα βαθύτατο κι' άληθινα ανεξάντλητο δημοουργικό και ιστορικό Δυναμισμό.

Για την Ανατολική Ορθοδοξία ή Άρχη της Έλευθερίας ανέκαθεν δεν είναι συνδεδεμένη με τον Άτομικισμό, με την επικράτηση της όποιοςδήποτε άποψης του μονωμένου Άτόμου. Είναι συνδεδεμένη με τον Οίκουμενισμό, είναι μιά Έλευθερία που άνθίζει μες στο Πνεύμα μιάς όμαδικής, Οίκουμενικής κατανόησης και Αγάπης.

Για τον Κομμάκο, που άσχολήθηκε ιδιαίτερα με το σημείο αυτό, ο Άτομικισμός, ή Άυταρχικότητα, δεν έχουν καμιά θέση μες στην Ίστορία της Ανατολικής Ορθοδοξίας. Μόνη ή Έλευθερία είναι για τούτη τη πραγματικό θεμέλιο του Κύρους. Ένώ για τον Καθολικισμό το Κύρος προσδιορίζεται άπεναντίας απ' τον Άτομικισμό, από την Άυταρχικότητα κι' από τον Καταναγκασμό.

Ορθοδοξία και Καθολικισμός στηρίζονται σε δυο άόλυτα διστάμενες Άρχες. Θά να μπορούσαμε έντελώς υπεύθυνα να όνομάσουμε Προμηθεϊκή τη μιάν Άρχη και Έπιμηθεϊκή την άλλη.

Ο Ανατολικός Χριστιανισμός δεν γνώρισε την Άριστοτελική άναγέννηση, ούτε την κυριαρχία της «μορφής» στην περιωρισμένη έννοια που της έδωσε ο Άριστοτέλης, στις ιδέες του όποιου έστηριχτη έκρίτως ο Καθολικισμός. Άλλες έντελώς προοπτικές του είχαν ήδη ζανοιχτεί απ' την προαριστοτελική παράδοση, Ορφική, Ηρακλείτεια, Πλατωνική. Ο Χριστιανισμός δεν παρουσιάστηκε στους πρώτους Ανατολικούς Πατέρες σά μιά άλήθεια στατική. Ήρθε γι' αυτούς στον κόσμο, ως μιά δυναμική άλήθεια άκαταγώγιστη της προάφησης. Το κύριο του Δόγμα «ή έθελουσία θυσία ενός Θεού» στραμμένου μ' όλη την αγάπη του προς την ανθρωπίνην Έλευθερία, έβαζε τον τότε περισσότερο στην ούσιαστική κατάκτηση έτούτης της Έλευθερίας από τους άνθρωπους, παρά στη θυσία αυτού του ίδιου «άνδρος-Θεού». Η Ορθοδοξία ζητούσε απάνω απ' όλα την «Έπιφανεία» της Έλευθερίας αυτής, παρά τη δουλική ειδωλολατρεία ή μίμηση του κεντρικού που την προεικόνιζε Συμβόλου. Έντελώς αντίθετα απ' τον Καθολικισμό, όπου τη δουλική αυτή λατρεία και μίμηση — παραμειλώντας έντελώς το πνεύμα της Έλευθερίας — την άνώμωνε σε κορυφαίο παράδειγμά του με τα «σίγματα» κλπ., άκατανόητα όλωσδιόλου για την Ανατολική Ορθοδοξία.

Η Άριστοτελική σύλληψη του Θεού, όπως την έδέχτηκε απ' άρχης ο Καθολικισμός και την έσήκωσαν άργότερα σε Σύστημα ο μεγάλος θεωρητικός του Καθολικισμού, ο Θωμάς Άκουίνος, κατά την όποιαν ο Θεός είναι μιά καθαρή νοητική αυτοτέλεια («νόσις νού», «νόσις νοήσεως»), που δεν έχει άλλο προορισμό παρά να συλλαβάνει διαρκώς τον έαυτό της μες στις μιά φορά για πάντα θεσιτισμένες απ' τον ίδιο λογικές της δημοουργίας καταγυρίες, έξω από κάθε νέα δυνατότητα δημοουργική (και φυσικά έπομένως έξω από τον Άνθρωπο και έξω από την Ίστορία), στερεί άπόλυτα την Ίστορία συγχρόνως και τον Άνθρωπο, από μιά έσωτερική δυναμική ζωή και τά μεταμορφώνει σε ψυχρά και άβουλα άντικείμενα.

Η Άριστοτελική αυτή σύλληψη του Πνεύματος της Δημοουργίας, άποθέωση των στατικών της Λογικής Κατηγοριών, μεταμορφώνεται σιγά-σιγά ώστόσο κάτω από την πατροπαράδοτη ιστορική προώθηση του Ρωμαϊκού Καισαρισμού στα χέρια των καθολικών παπάδων σε δρωανό μιάς καίριας καθυποταγής του γύρω τους λαού, διανοούμενου και μή. Το «άλάθητο» του Πάπα, ο άποπίσω του παμφάγος κλήρος και μιά

Το ξένο διήγημα

ΤΟ ΓΥΜΝΟ ΠΑΙΔΙ ΚΑΙ Ο ΤΑΞΙΑΡΧΟΣ

Του Άγγλου Jack AISTROP

Όλο το καλοκαίρι, κάθε Κυριακή, άπόγεμα, γλιστρούσε απ' το στρατόπεδο και προχωρώντας άνάμεσα στα χωράφια πρώτα και μέσα από το δάσος πιο πέρα έφτανε στο δικό του το μικρό κομμάτι γής, μιλία μακριά απ' όπου ήτο. Κι' έβγαζε τη στολή του και το τραχύ του πουκάμισο και τά μπαμπακερά σώρουά του και τις στενές μπότες του και τις μουδιάρικες του τις κάλτσες κι' εγγνώμονα άπλωνε το νεαρό κορμί του στον ήλιο και τον άέρα.

Κάθε Κυριακή άπόγεμα αυτό το σύντομο βδομαδιάτικο ξαναζωνάνεμα του έδωσε την δύναμη να βγάλει πέρα με κέφι τά έντονα γυμνάσια της περιόδου. Στην άρχη έβγαζε μόνο το πουκάμισο και την φανέλλα. Ύστερα πρόσεξε ότι το σώμα του φαινόταν άστείο όταν έκανε ντούζ μαζο με τά άλλα παιδιά: δίχρωμο, βαθυκόστανο ως την μέση — και το όπλοσπο άπαίσια άσπρο. Έτσι ήταν το καλοκαίρι είχε προχωρήσει άδοχισε να τά βγάλει όλα και τώρα ήταν μαύρος και γυαλιστερός — σαν γάλκινος.

Κάθε Κυριακή άπόγεμα μπορούσε νάνα ο έαυτός του να ξεγιάτι την στολή του για λίγο, να τεντώνεται πάνω στο χορτάρι να σκέφτεται τά δικά του. Ο ήλιος σάν να τον καθάριζε και να σκορπούσε όλες του τις στεναχώριες και τούς μελάδες. Μαχιμωρής, μισοκοιμισμένος έδινε τις λύσεις στα προβλήματά του. Ήταν είκοσι χρονών και τά προβλήματά του του φαινονταν τρομερά μερικες φορές. Άλλά τ' άπομείματα της Κουοικλής μπορούσε πάντοτε να βγάξει τις άποφάσεις του και να καταστρώνει τά σγέδια του μέλλοντος, όπως τάλεγε με το μυαλό του. Το μέλλον του θα ήταν σπουδαίο — ύπέροχο, τρομερό, να το σκέπτεσαι και να σου κόβεται ή άναπνοή. Και δεν ήταν να πεις μονάχα εύσεβεις πόθοι. Όλην την βδομάδα έδινε, κάθε λεπτό της έλευθερης ώρας που στην μελέτη — μαθηματικά, άγγλικά, γεωγραφία, γαλλικά. Τον περίμεναν έξετάσεις μόλις θα γυρίζε στο σπίτι κι' ήσαν, τά μαθήματα αυτά, ένα μέρος, μικρά κομμάτια απ' το μέλλον του.

Τά περασμένα δεν είχαν πιά σημασία — τάχε βγάλει μιά για πάντα απ' το μυαλό του, με το ζόρι. Άπογοητεύσεις και μιά τραγωδία — ό,τι δηλαδή άργά ή γρήγορα αντιμετώπιζε κάθε άνθρωπος που έχει λίγα λεφτά και φίλους χωρίς έπιρροή.

Ο ήλιος έπεφτε αλλά έκανε ακόμα ζέστη. Εύγενικά, άπαλά τά μουμουρητά του δάσους, ο ψίθυρος των φύλλων τον νανοούριαν, τον κοίμισαν. Συνδύαζαν κάθε Κυριακή άπόγεμα τις προσπαθειές τους για να του προσφέρουν αυτήν την ύπηρεσία. Ξάν να είχαν παραδεχτεί ότι το μελαψό και μακρό κορμί του παιδιού είχε γίνει πιά ένα κομμάτι του δάσους.

Ο Ταξίαρχος ήταν ένας άπο κείνους τους βετεράνους που κατορθώνουν με κάποιο μαγικό τρόπο να διατηρούν ψυχική έπαφή με το φανταρικό παρ' όλες τις προαγωγές και τ' άτέλειωτα χρόνια κακόθυμους, κάπως πολύ μεγάλος για την δουλειά του, άλλ' άκεκτά νέος στον νου ήσαν, χωρίς να τά δένουν, βαρυστοιμισμένος και κουρασμένος πιά απ' τους πολέμους. Έγνε πολεμίες σε τρεις, χάρια δυο έπαναστάσεις.

Προχωρούσε άνόρεχτα μες στο δάσος και κάθε φορά που σκόνηταφτε του έξφευγαν πινυμένες βρισιές. Άλλά κοιτούσε με προσοχή τριγύρω του, μετρούσε άποστάσεις, έπισήμαινε χαντάκια, τώπωνε διαρκώς εικόνες στο μυαλό του: άβριο το δάσος θα ήγαινε περίπατο και θάρχιζαν να φτιάχνουν χαρακώματα άβριο τά μηχανικάκια θά Ίθρωναν και θά βλαστημούσαν ενώ θάρχιζαν τά δέντρα και θάσκαζαν τά χαρακώματα. Τοπικό σγέδιο άμύνης. Μιά δουλειά που θα του έδινε πραγματική άπόλαυση. Όχι όμως και τάρα. Χαμένος, άδικος κόπος και χρόνος. Άλλ' όπωσδήποτε κάτι άπαραίτητο, για την ταξιαρχία του, τουλάχιστον.

Παράλληλο να πατήσε πάνω στον Χάρολντ προτού να τον δει. Οι τελευταίες άχτινες του ήλιου θάμπαυαν τά μάτια ύστερα απ' την σκοτεινιά του δάσους. Στάθηκε άπότομα: «Τι κάνεις εδώ που να παρ' ή όργη! Θεούμιος και σε χάρω άπαγορευμένο! Τι είδους παιχνίδι είν' αυτό. Ξ:»

Το παιδί δεν κουνήθηκε. Ο Ταξίαρχος σήκωσε το μπασοτονί του άλλα προτού προφτάσει να τ' άκουμπήσει μ' αυτό το παιδί γύρισε στο πλευρό του και με μικρές κινήσεις προσάρμοσε άνασπαικότερα το σώμα του μέσα στις λακούβες της γής. Κάτι άνασπαικότερα μες στο στομάχι του Ταξίαρχου κι' άνέβητε στο στήθος του. Είδε άτέλειωτες σειοές από άλλα παιδιά, παιδιά μέσα σε διάφορες στολές, παιδιά όλόγυρα σαν έτοτο δώ, παιδιά στον πόλεμο.

Ήσαν έκει και τά δυο δικά τους, γελαστά, μπρούτζινα, διαοφα μες στην ποατόβαλη στολή του άξιωματικού. Γεμάτα νιάτα και ζωντανά σαν τό κοιμισμένο άγόρι που τόσο άσυναίσθητη χάρη σάλευε πάνω στην χλόη. «Πού να πάρει... Ξ, σύ, μικρέ μου!»

Το ξύπνημα του Χάρολντ ήταν τρομαχτικό — χροσές ταινίες, άστρα, κορώνες, κρόκκινα κι' ένας πελώριος γέρος να τον κοιτά άγρια. Τινάχτηκε στα πόδια του — προσοχή. «Τι στον διάβολο κάνεις εδώ;»

Τά λόγια πάγωσαν, κρούδες έτρεξαν μες στο κορμί του. Τά μαλλιά του ήσαν άνω κάτω και το ένα του χέρι απ' τόν όμο στο γόνατο ήταν γεμάτο από τά άποτυμώματα της χλόης και των φύλλων. «Μίλα, λοιπόν! Τι κάθεται στον κούτσουρο; Άπάντησε στην έρώτησή μου.»

«Έκανε ήλιοθεραπεία, σέρ.» «Ηλιοθεραπεία; Ξέρεις πολύ καλά ότι σε κανέναν δεν έπιτρέπεται να πλησιάζει καν σ' αυτήν την περιοχή κι' είσαι άκονονισια υτιμένος — ή μάλλον γυμμένος — άλλα κάνεις λέε ήλιοθεραπεία κι' έπομένως όλα είνε μέλι-γάλα. Έτσι: Δέν μου λές — απ' το Περού είσαι;»

«Όχι, σέρ. Άπλωσ μου άσέσει να βγάζω τά ρούχα μου. Μου φαίνεται ότι μου κάνει καλό.» «Γιατί, παιδί μου; Δέν σ' άρέσει ή στολή σου;»

«Μ' άρέσει, σέρ. Προσφέρθηκα μόνος μου να την φορέσω.» «Η μικρή άναίδια δεν πήγε χαμένη.»

«Νά παρουσιαστείς στον έπιλοχία σου μόλις γυρίσεις και να το πεις να ρβει να με δει άβριο το πρωί. Θά σε τιμωρήσω παραδεινυατικά.»

Είδε το πρόσωπο του άγοριού (Συνέχεια στη σελίδα 12)

όπουτώδης για το πλήθος διανοητική γνωσιολογία, καταπνίγουν τη φυσική κι' αθόρμητη πνευματικότητα του λαού, κι' άνασπαικόνονται άπάνω απ' τά κεφάλια του σά σκήπτρα σιδερένια άπάνω απ' τά κεφάλια ενός άψυχου μεγάλου κοπαδιού. Ο «Παοκαρισμός» και ο «Καίσαροπισμός» αυτάσγκότατα θριαμβεύουν. Η έξωτερική όργάνωση της Εκκλησίας άποροφά το πάλ. Τά σύμβολα άποσκληρυνμένα, είδωλοποιημένα, ύποκαθιστούν την άθθεντική, ούσιαστική πραγματικότητα, πνευματική, κοινωνική, οίκονομική. Τά προτείνσματα της τάχατε «Χριστιανικής» του πλήθους ζωής, άποσκηπάζουν τις βαθύτερες άπόψεις της πρσπαικτότητας αάθης και έξασφαλίζουν στον Κλήρο, είτε συμβάλλεται είτε δεν συμβάλλεται — κατά τις περιστάσεις — με το Κόστος, μιά όλιστική, άνεύθυνη και άυταρχική ζωή. Ο Χριστός Κρατικοποιημένος απ' τη Ρώμη και συμπληρωμένος θεωρητικά από τον Άριστοτέλη, γίνεται έτσι άληθινά βαρύτερος φρανός στην πρόοδο της Καθολικής Παιδείας και της στρατευόμενης παγκόσμιας Ίστορίας. «Καίσαρας» και «Θεός», ή «Καίσαρας» και «Πνεύμα», γίνονται ένα, ανεπίγνωστα, μέσα στη ζωή και μες στη σκέψη των «καθολικών» λαών. «Ως κι' ο άνώτατος της Δύσης και του Καθολικισμού Ιδίατεια Ποιητής, ο Dante Alighieri, μολονότι πολεμά τη σύγνοση του έκκλησιαστικόν όνοάνωση με λύσσα, όμως στην ανθρωπίνη Ίεραρχία δεν βλέπει παρά δυο μονάχα κορυφές: τον Καίσαρα και τον Ποιητή.

«Si rade volte padre se ne coglie per dirti tuare o Cesare o Poeta» λέει στο τέλος από το μενάλιο του έργου, όταν νιώθει πως ο Άπόλλωνας τον δαφνοστεφανώνει. Πράγμα που άσφαλώς σά συζυγία πνευματική άναοιείται άφ' έαυτού έξαιτίας της καθορά οίκουμενικής άποστολής της Πολισης, όπως ή άποστολή αυτή ίκανοποιείται έντελότερα από τους κορυφαίους Έλληνας Ποιητές, από τον Όμηρο, ή τον Πίνδαρο, ή τον Αισχύλο.

Η αντίθεση που ο μεγάλος Ρώσος Feodoroff, αίσθάνεται για τον Alighieri, αντικρούοντας τον από τη μεγάλη οίκουμενική σκοπιά της Ανατολικής Ορθοδοξίας είναι άπόλυτα έξηνήσιμη από μιά ούσιαστικότητα πνευματική πλευρά. Για τον Feodoroff, ο κορυφαίος του Καθολικισμού Ποιητής, ο Dante, άποκρυσταλλώ-

νοντας καθώς άποκρυστάλλωσε στη «Θεία Κωμωδία», την Κόλαση, το Καθάρτήριο και την Παράδεισο, είναι από την ούσιαστική αυτή πλευρά «ο μεγάλος Ποιητής της βενετικής».

Ο άτομικισμός, ως κάποια του μορφή, φωλιάζει πάντα μες σ' όλόκληρο το Δυτικό Χριστιανισμό. «Στον άτομικισμό αυτό, λέει ο Berdiaeff, αντίτάσσεται όλοκάθαρα το οίκουμενικό πνεύμα της Ορθοδοξίας. Η Ορθοδοξία είνε ακτηορηματικά άναίτατομιστικά. Μορφές καθολικά λυτρωτικού πνευματικού ή κοινωνικού περιεχόμενου, όπως για παοδείγματα του Όιουένη, του Χουσότουου ή του Γρηγόσιου Νύσης, άσφαλώς δεν είναι δυνατό ποτέ να γεννηθούν στη Δύση, όπου κυριαρχούν ή Καισαρική παράδοση, ή στατική Άριστοτελική Θεωσία, ο Στωϊκισμός και ή καταθλιπτική Ρωμαϊκή Δικονομία. Όλα δηλαδή εκείνα τά στοιχεία που σιγά-σιγά ύπολογίζόμενα στην πλάστιγγα του Δυτικού πολιτισμού άποφασίανε κατά πολύ γι' αυτόν την περιωρισμένη εκείνη νοοτροπία που στις γενικές γραμμές της ποσοδιώριας ίκανά στο δεύτερο Άρθρο. Και που άνάλι-άνάλι μέσα στα βαθύτερα του Καθολικισμού, καλλιεργούσανε άνέκαθεν και περισσότερο όλοένα, όλες τις προποθέσεις που άναώπωρήςσανε τις έπινονικές του Ρωσισμού λυτρωλαστικές όρέξεις και που σπρόδαν στο προσκήνιο της Ίστορίας, ήλιθιότατα, κατά τις μέρες μας, το Φασισμό.

Άλλά να που οι καιροί έχουν ριζικά άλλαξει. Ο Φασισμός συντοφίτηκε, και οι έλευτεροι Λαοί και οι Έλευτεροι Άνθρωποι καλούνται τώρα να συντρέψουν απ' το σπόδο όχι πλέον την έξωτερική μορφή, αλλά τά βαθύτατα σίτια, πνευματικά, πολιτικά, κοινωνικά, που βρήκαν κ' έξακολουθούν να βοηθούνε όπωσδήποτε την έπίβωση ή τις δυνατότητες της έπίβωσης της ποδοής που αντιμετώπισαμε στις μέρες μας Ιστορικής έτούτης τερατογονίας.

Στην άποφασιστική ώστόσο και οίκουμενική αυτή έπιστρατεύση, ποιάς Ιβιαίτερα είν' ο ρόλος της Έλλάδας, ρόλος κλήρου, λαού, πολιτικών, πνευματικών προπάντων του καιρού μας στελεχών;

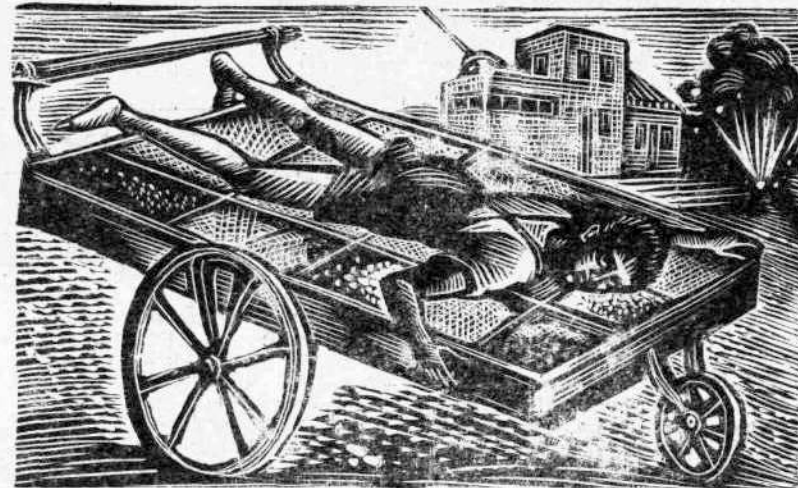
Στο αίματόν αυτό έρώτημα, θά άπαντήσουμε διαδοχικά με τά έπόμυνα Άρθρα.

Τὸ ἑλληνικὸ διήγημα

ΩΡΑ ΚΙΝΔΥΝΟΥ

Τοῦ Θράσου ΚΑΣΤΑΝΑΚΗ

Ὁ Μανωλάκης, χλωμός, μὲ κάτι μάτια κατάμαυρα, μὲ φρύδια κατάμαυρα, μὲ τὴν κεφαλὴ του κουρεμένη, ἀλλὰ μὲ κατάμαυρα τὰ μαλλιάκι π' ἀρχίζανε ἐπὶ πάλι νὰ φυτρώνουν, χλωμός ἐστὶ καὶ κατάμαυρος ὁ Μανωλάκης, κάπου δώδεκα, κάπου δεκατριῶ χρονῶ, ἔσερνε τὸ καροτσάκι του κι ἀνέβαινε τὴ Λεωφόρο Βουλιαγμένης, ἐκεῖνο τὸ κυριακάτικο πρῶνι. Τριγύρω του εἶτανε μεγάλη γαλήνη καὶ ξεκούραση τοῦ κόσμου. Ὡς ποῦ πῆγαινε τὸ μάτι σου, στὴν κορδέλα τῆς λεωφόρου, δὲν ξέκρινε τίποτα ἄλλο παρὰ τὴ μεγάλη κυριακάτικη ἐρημιά. Μόνο ἀργότερα, ὅσα σίμασε πιά στὸ ἀεροδρόμιο τοῦ Χασανίου καὶ στὸ Ἑλληνικό, ἐκεῖ ποῦ σταυρώνουν ὁ δρόμος κι ἀρχίζει ὁ κατήφορος γιὰ τὴ θάλασσα, ὁ Μανωλάκης ἀρτίσε νὰ πηγαίνει ἀκριθ ἀκριθ μὴν τὸν τσακίσει κανένα ἀπὸ τὰ θεόρατα ἐκείνη φορτηγὰ ποῦ κουβαλοῦσαν τοὺς ἐργάτες πῆχτρα, κάθε πουνρό, καθημερινῶς καὶ Κυριακῆ, γιὰ τὰ ὀχυρωματικὰ ἔργα τῆς περιοχῆς. Περνοῦσαν σφυριχτὰ δίπλα του. Ὁ Μανωλάκης γάρ πιά δὲν ἀναταράζονταν. Τὰ ἤξαιρε. Δὲν τὰ φοβόταν καθόλου, μόνο μὲ τὴ ματιά του κοίταξε τοὺς βουθούς πατικωμένους ἐργάτες ποῦ τοὺς κουβαλοῦσε ὁ ἔχτρος. Μέσα στὸ νοῦ του γίνονταν τότε κάτι περίεργα πράματα, κάτι συλλογῆς ἀνω ποταμῶν. Κατόπι χαμηλώνε τὰ μάτια στὴν πραγματεία του, στὶς σταφίδες, στὴ μομπότα καὶ στὰ λούπινα, ποῦ τελευταία τοῦ τάχε ὀρμημένη ὁ θεῖος του ὁ Βασίλης καὶ εἶχανε ἀλλήθην μεγάλη πέραση. Τὰ μούσκευε ἀπὸ βραδί, ὅπως τοῦ τάχε ἐξηγήσει ὁ θεῖος. Ἄμα περνοῦσαν τὰ φορτηγὰ καὶ γάνονταν πρὸς τὴν κατηφορία τῆς Γλυφάδας, ὁ κόσμος εἶτανε πάλι μονομιάς, ὁ δρόμος, τὰ βουνὰ ἀπάναντι καὶ κάτω ἐκείνη ἡ θάλασσα, κ' οἱ δλοστεγνές πλαγιές, καὶ τὰ γκρέμια σπῖτια, ὁ κόσμος θαορρεῖς καὶ ξανάρχιζε μονομιάς πάλι μιά δικὴ του ὕπνοιν, μιά σιωπὴ ἐγκάρδια καὶ φιλικότατη. Ὁ Μανωλάκης τότε ἠούχαζε καὶ ξανάφερονε τὸ καροτσάκι στὴ μέση τοῦ δρόμου. Ἄραζε στὸ σταυροδρόμι. ἔμπρὸς στὸ σπίτι τοῦ γιατροῦ, ποῦ τόχανε πάρει ἀπὸ καιρὸ οἱ Γερμανοί.

Ἄνεμάς τους βρισκότανε τρεῖς ποῦ φωνίζαν κάπου κάπου σταφίδες γιὰ νὰ τις στείλουν, λέει, στὶς μονάδες τους. Εἶτανε ἀκοκτὰ ἡμεροὶ γιὰ Γερμανοί. Ὁ ἕνας τους λεγότανε Φράντς, εἰκοσιπέντε χρονῶ, μελαχροινός, γελᾶζόμενος, κάπως ἑλληνόφρονε στὴν ὄψη καὶ στ' ἀστεῖα του. Οἱ δυὸ ἄλλοι, ὁ Κάρλ κι ὁ Ἐμιλ, νεώτεροι πολύ, σὰν τώρα νὰ βγαίνουν ἀπὸ τὸ Γυμνάσιο. Ὁ τελευταῖος ὄλο στὸ κόρτε εἶχε τὸ νοῦ του, μὰ ἔκανε παρῶκα καὶ μὲ τὸ Μανωλάκη, τοῦ πετοῦσε κανένα τραγοῦδι τοῦ Ρήνου, ποῦ εἶταν ἡ πατρίδα του. Ἄμα τὸν βλέπαν, φωνάζανε κ' οἱ τρεῖς τους ἀπὸ τὴν ταράτσα: «Μανωλάκη, κόμεν! κόμεν!» Ἐκεῖ στὴν ταράτσα εἶχανε στήσει τὸ ἀντιαεροπορικὸ

θε-κίθε, σιγὰ σιγὰ φαρμακώνανε τὸ νοῦ τοῦ Μανωλάκη. Γυρνώντας σπῖτι του, μέσα στὴ νύχτα, σπρώχνοντας τὸ καροτσάκι του συλλογίζονταν πὸς πολλὸ τὸ δρόμο πῆαιρνε τοῦτος ὁ πόλεμος, παρὰ τὴν εἰσπραξη, τὴν καθημερινὴ του δούλεψη καὶ τοὺς λογαριασμούς του. Τάλεως στοὺς γερομουγγούς ποῦ μαζεῖονταν στὸ κατώφλι τοῦ σπιτιοῦ του: — Εἶναι γεροὶ οἱ ἀναθεματισμένοι. Ἐχουνε μάκνες! — Μὲ τίς μάκνες, χαλνάνει ὁ ντουλιάς... μωρμουρίζε ὁ Βασίλης ποῦ, σὰν πρόφυγας ἀπὸ εἰκοσαετία, εἶχε δεῖ πολύ κόμο, πείνες, θάλασσες καὶ χῶρες κι ἔοταξε ἀπὸ τὸ χεῖλι του ἡ πίκρα κ' ἡ γρουσουζιά. — Ἀηλαθὴ πὼς βλέπεις τὴ συνέχεια; ρωτοῦσε ὁ Ντουμέζ, ποῦ σάλευε λίγο, μιλοῦσε λίγο, κι

ἀνοίγε λίγο τὰ μάτια του, γιὰ νὰ κάνει οἰκονομία καὶ νὰ βασταξέι τὸ κορμί του ὡς τὸ τέλος, ποῦ ἔπρεπε, λέει, νὰ τὸ δεῖ. — Τὸ τέλος θάναι γιὰ μᾶς, ἔλεγε ὁ Βασίλης. Αὐτοὶ ἔχουνε τίς μάκνες. Ἡ μάκνεα δένει Γερμανοὶ, μάκνεα λές... Μάκνεα ἔχεις; Χρῆμα ἔχεις, Χρῆμα ἔχεις; Γυναίκα ἔχεις; Ὅλο τὸν κόσμο στὸ κρεββάτι σου ἔχεις! Τὸν καθάλας τὸν κόσμο καὶ τὸν καρποζάνεις, Ἐγὼ ποῦ εἶδα καὶ ἐπὶ Τουρκία, καὶ ἐπὶ ἄλλο πόλεμο, καὶ ἐπὶ σφαγῆς μάτσο, τέτοια θεοιά δὲν τὰ ξανάδα, θὰ κερδίσουν οἱ κερατούκλιδες! Ὁ Μανωλάκης πῆγαινε παραπέρα, πίσω ἀπὸ τὸ πηγάδι ὅπου τοῦ ἔστρωνε ἡ θειά του, πλάγιαζε νὰ κοιμηθεῖ. Δὲν τὸν ἔπαιρνε ὁ ὕπνος. Κι ὡρες ὡρες ἔσφιγγε ἐστὶ ἡ καρδιά του π' ἀνατιναζόταν σὰ νὰ τὸν πλάκωνε ὁ οὐρανὸς δλοκλήρος, μὲ τίς φωτοβολίδες, μὲ τίς ἀστραπές, μ' ἐκείνη τὴν γερμανικὴν πυρκαγιά ποῦ ἐσκολοῦθοῦσε, περασμένη μεσάνυχτα.

— Θεριά εἶναι! ἔλεγε μὲσα του. Ἐνωθε ἕναν τρομερὸ πόνου πῖσω τὸ κεφάλι του. Θεριά ἀνήμερα... Αὐτὰ πάλι συλλογίζονταν καὶ σήμερα Κυριακῆ, πῶφτασε μὲ τὸ καροτσάκι του ἐκεῖ στὴ διασταυρώση τοῦ δρόμου καὶ πόδιζε κάτω ἀπὸ τὸ σπῖτι τοῦ γιατροῦ. Τὸ κανόνι στὴ θέση του, φοβέριζε τὸ σῆπαν. Ὁ Ἐμιλ τραγοῦδοῦσε. Ὁ Φράντς εἶχε

σκύψει ἀπὸ τὴν ταράτσα: «Μανωλάκη, κόμεν! κόμεν!» Ἐἶταν ἀλήθεια μιά ἀπὸ τίς περιφημῆς ἐκείνης Κυριακάδες τῆς Ἀττικῆς ὅπου ἀγαλινὰ τὸ Καλοκαίρι στρέφει νὰ ζευγαρωθεῖ μὲ τὸ Φθινόπωρο. Κάτι περαστικοὶ διαβάτες, κάτι μικροῦλιδες ἀπὸ τ' ἀεροδρόμιο ἀγοράσανε πεντέξη χούφτες σταφίδα. Ἐνας γέρος, ποῦ πῆγαινε σὰν τυφλός, τοῦ πῆρε ἕκατό δράμινα λούπινα καὶ πλέρωσε ἐν τάξει. Πάλι ὁ Ἐμιλ τραγοῦδοῦσε τὸν ἴδιο τοῦ σκοποῦ: «Μανωλάκη, κόμεν, κόμεν!» φώναζε ὁ Φράντς. Ὅπου ξαφνικά οἱ Γερμανοὶ σωπάσανε. Κρεμαστήκανε στὸ τηλέφωνό τους. Ἀκούσανε βουβοὶ καὶ παγωμένοι. «Ἐπιδρομὴ ἔχουμε!» εἶπε μὲσα του ὁ Μανωλάκης καὶ περιμένε ν' ἀκούσει τίς σειρήνες. Τίποτε σειρήνες. Πάντα βουβαμάρα οἱ Γερμανοὶ καὶ κρεμασμένοι στὸ τηλέφωνο. Τότε ἀκούστηκε σὰν ἀπὸ τὴν πῖδ κρυμμένη ὄψη τ' οὐρανοῦ ἕνα ἀκατάλογοτο μωγγανητὸ ποῦ τῶρα τὸ πρωτάκουσε καὶ ποῦ σθούριζε καὶ σίμασε, κι ὡς ποῦ νὰ καταλάθειε τί τρέχει ἀρχίσανε νὰ πέφτουνε οἱ μπόμπες καὶ νὰ καίεται ὁ δρόμος, φωτιά καὶ κανπὸς κάθε πέντε, κάθε τέσσερα μέτρα, κάθε τρία μέτρα. Ὁ Μανωλάκης τάχασε, κάπου εἶταν λογικὸ νὰ κρυφθεῖ μὰ δὲν εἶχε τίποτε τριγύρω του, κι ἔπρεπε νὰ πάρει γρήγορα τὴν ἀπόφαση. Τότε εἶδε τὰ ἐμπόρια του, τὸ καροτσάκι του, τίς σταφίδες, τὰ λούπινα, ποῦταν ὄλο τὸ τὸ βῖος καὶ ποῦ ἀπ' αὐτὸ θὰ ζοῦσαν οἱ δικοὶ του, ἐκεῖ πέρα στὸ Κασιπόδι. Ὅπου γωρὶς ἄλλη συλλογὴ, ἀνέθηκε πάνω ἀπὸ τὰ ἐμπόρια, ἔσπλωσε μπρούμινα, νὰ τὰ προστατέψει. Ἐκλεισε καὶ τὰ μάτια του, νὰ μὴ βλέπει. Ὡστόσο ἀκούε τὸ γαλλισμό ποῦ γίνονταν, τὴ συντέλεια τοῦ κόσμου, ἄπλωνε τὰ χέρια του, ἀνοίγε τὰ σκέλια νὰ προστατέψει ὅσο γίνεται περισσότερο. Ἐνα μεγάλο κρῖο ἀρτίσε ἀπὸ τὸ μέτωπο, ἀπὸ τὰ μηλγῖγια του καὶ περνοῦσε πῖσω στὴ ράχη, καὶ στὴν καρδιά του γίνονταν μιά ἀβεια θέση καὶ μιά λιγοῦρική ὀρεξη ἔμετοῦ. Τὸ σκέφτηκε πὼς ἡ θέση τοῦ ἐδῶ ποῦ βρισκόταν εἶταν ἡ χειρότερη ἔνεκα τοῦ ἀντιαεροπορικοῦ τοῦ Φράντς, ποῦ θάρρινε τίς τρομερές γρήγορες βολές του, θὰ κατέβαζε τ' ἀεροπλάνο, καταποδίασὰ κι οὐρούρα, νὰ ἐδῶ στὴν ἀνοιχτοσῆνη, ὅπου καταλαβαίνεις δὲ θάμνε οὔτε μερμυκὴ γιὰ μερμυκὴ. Ἄπὸ τὸν πῶλ τὸν κίνδυνον, πῆρε θάρρος, πάντα ἔσπλωμένους τὰ μπρούμινα, ἐστρέψε τὸ κεφάλάκι του πρὸς τὴν ταράτσα, ἀνοίξε τὸ ἔνα, ἀνοίξε τὸ δεύτερο κατάμαυρο μάτι του νὰ δεῖ τοὺς κερανοῦς τοῦ ἀντιαεροπορικοῦ. Ὅπου τὸ ἀντιαεροπορικὸ εἶταν ἐγκαταλειμένο! Ἀμῖλητο, μὲ τὴν μπόκα του ψιλά, κωμικῶς, σὰν ἀνώφελο σκιάχτρο ξεχασμένο ἀπὸ καιρὸ στὴν ἐρημιά. Ὁ Μανωλάκης ἀνασηκώθηκε, δὲν πίστευε τὰ μάτια του. Ποῦ εἶχανε πάει οἱ ποροβολητές, οἱ τρομεροὶ στρατιῶτες τί εἶχανε γίνε; Ἐκείνην ἴσα ἴσα τὴν ὄ-

Τὸ ἑλληνικὸ ἀφήγημα

Ο ΚΛΕΦΤΗΣ ΤΗΣ ΓΑΛΕΤΑΣ

Τοῦ Ν. ΚΑΤΗΦΟΡΗ

2.— Ὡστόσο δὲ σὲ συνερίζομαι... Εἶναι δύσκολο νὰ καταλάβει κανεὶς τί ἀξία ἔχει ἕνας ἐπιτήμινας! Οἱ πῖδ στενοὶ μᾶς ἀνθρώποι, ἀκόμα κι' αὐτοὶ, τὸ ξεχνᾶνε! Τίποτα δὲν τοὺς εἶναι νὰ μᾶς κάνουν τὸ ἴδιο μὲ τὸν πρῶτο τυχόντα. Δὲ θέλω νὰ πῶ πὼς ἡ ξαδέρφη μου ἡ Ρίτα εἶναι δικός μου ἀνθρώπος - ἄ δχι! Μὰ κι' ἡ γυναίκα μου, ποῦ τόσο μ' ἐνωθε πῆγε κι' αὐτὴ μὲ τὸ μέρος της... Αὐτὴ, λοιπόν, ἡ Ρίτα, ἤρτε κείνη τὴ μέρα σιωπηλὴ καὶ λυγιστῆ, λουσατῆ, μωρμουδάτῆ καὶ χορτάτῆ... ἤρτε μέσα στὴ δυστυχία μας κι' ἔλαψε σὰν προστάτης ἀγγελοῦ μὲ τὰ φερὰ διπλωμένα κάτω ἀπὸ τὴ γούνα της... ἤρτε καὶ μ' ἔβαλε μπροστά: — Ἄφισε, καλὲ καὶ σοῦ πῆρανε τὸ γραφεῖο; Πὼς δὲν ἔρχοσταν σὲ μένα! Ὁ κύριος Μοντεβίζο εἶναι φίλος μας... Ὡ θε μου! Πὼς ἀδυνατίζεις ἐστὶ... Κι' ἐσὺ Κική μου - γυρίζε στὴ γυναίκα μου - ἄ δὲν κανεὶς καλά νὰ ἐγκαταλείπει ἐστὶ τὸν ἑαυτὸ σου... — Τί νὰ κάνουμε; — Εἶναι ἀπλοῦστατο! Νὰ τρωτέ... — Ὡ! Γκράτσια, τῆς λέω καὶ γελῶ! Γκράτσια πὲρ λ' ἀβίζο... — Ὁ περισσότερος κόσμος, συνεχίσε κείνη, πεινάει μὲ τὴν ἰδέα πὼς δὲν ὀπάρει τίποτε... Ἐνῶ, σὰς βεβαίω, ὑπάρχουν τὰ πάντα... — Εἶδες μπαμπά! πετάχτηκε ὁ Κωστής... Καὶ σὺ δὲ μοῦ πέρνεις τίποτα... — Χρυσὸ μου! ἔκανε ἐκείνη τρυφερά καὶ τ' ἀγκάλιασε! Πὼς ἔχει χλωμίμεν! Μπᾶ! Σὰ ζεστὸ μοῦ φαίνεται... Ἐκείνη, ἔτριβε τὸ κεφάλάκι του στὰ γόνατά της... Ἐθγαλε καὶ τοῦδωσε δυὸ κουλουράκια. Τὸ δύστυχο! Μ' ἔλη του τὴν πεί-

ρα, ὁ θόρυβος τὰ μωγγανητὰ τ' οὐρανοῦ εἶχανε σταματήσει, τίποτε πιά δὲν ἀκούονταν, μόνο ὁ κανπὸς κ' οἱ φλόγες περιεσῶσαν ὅλη τὴν κερκῆτα. Ποῦ εἶχανε πάει οἱ λαμπροὶ στοατιῶτες; Ὁ βομβαρδισμὸς εἶχε τελειώσει, ὅπου τὸ παιδί πῆδηξε ἤθωλο ἀπὸ τὸ καροτσάκι του καὶ τράπηξε νὰ δεῖ τί γίνεταί σπῖτι τοῦ γιατροῦ. Δρασκελίσε τὴν πόδα, ἀνέθηκε στὴν ταράτσα, εἶδε κι ἀπὸ κοντὰ τὸ πανέρημο ἀντιαεροπορικὸ, μὰ Γερμανὸς οὔτε γιὰ μωρμουδά. Κοίταξε ἀπὸ κει πάνω τὴ θάλασσα τοῦ Σαρωνικοῦ, τὴν Ἀίγινα μὲσα στὴν πᾶχη τῆς μεσημεριανικῆς φλογολῆς, τὴν κεντητὴ Καστέλλα, τὰ βουνὰ πίσω, τὰ εἶδε ὅπως ποτέ του, μὲ μιά γαρά, μὲ μῖαν ἀνακούφιση σὰν ὄλος αὐτὸς ὁ κόσμος νὰ γεννιόταν σήμερα, τούτην ἔδω τὴν ἐξαιρετικὴ στιγμὴ ὅπου θάρρεις καὶ τάχε καταπιεῖ ἡ Γῆς μᾶς μονορούφι τὰ λουφούσια τῆς Χιτλερίας. Καθὰς πῆγαινε νὰ φύγει, ἀνταπόθηκε μὲ τοὺς ποροβολητές. Τοὺς γνῶρισε ἀπὸ τὰ ροῦγα τους, γιὰ τὴν τὰ μούτρα τους ἀπὸ τὸ φῶς, ἀσπρα, εἶτανε σὰν τῆς γυναίκα ποῦ σηκνέταται ἀπὸ λιποθυμιά. Τὸ παιδί πέρασε ἀπ' ἔμπρὸς τους, ἀμῖλητο. Κάτι μωρμουρίασε. Τελευταῖος ὁ

Φράντς «Μᾶιν χέρτς, μᾶιν χέρτς!» τοῦ εἶπε, κι ἀντὶ νὰ τοῦ δείχνει τὴν καρδιά, ἔδειχνε τὸν ἀφαλό του π' ἀνεβοκατέβαινε σποσμοδικὰ. Ὁ Μανωλάκης τράπηξε στὸ καροτσάκι του. Γύρισε πάλι καὶ κοίταξε τριγύρα, ὕστερα ἔκανε δυὸ βήματα παραπέρα κι' ἔφτυσε. Ξανάφτυσε. Ξεκίνησε γιὰ τὸ Κασιπόδι, κι ὡς μὴν εἶταν ἀκόμη ἡ ὥρα γιὰ νὰ σκολάσει. Τὸν πλημμυροῦσε ἐστὶ ἡ γαρά ποῦ πρόσταζε ἀρνία σήμερα στὸ ἐμπορικὸ του. Ξανάφτυσε, τὸν πῆραν τὰ γέλια κι' ἐστὶ γελώντας ἔστρεψε μῖα στιγμὴ νὰ καμαρώσει τὴν ταράτσα μὲ τὸ ἀντιαεροπορικὸ τῆς. — Οὔτε στρατιῶτες. Μόνο θηρία... Ἐγὼ φύλαξα τὴν πραγματεία μου, αὐτοὶ παρατήσαν τὸ κανόνι τους. Μόνο θηρία! Τὸ ἑλληνικὸ του κορμὶ ἔσκολοῦθοῦσε νὰ γελᾶει, νὰ γίνεταί ἕνα μὲ τὸν πανέρημο δρόμο, μὲ τὴν σιωπὴ τοῦ ἱεροῦ τοπίου, μὲ τὴν στέγνια, μὲ τὴν ἐλαφράδα καὶ τὴν σιγούα τῆς φύσης. Σῆμασε τὸν του χεῖρι ἀπὸ τὸ καροτσάκι, φασκίλωσε πῖσω του χωρὶς νὰ στρέψει τὸ κεφάλι, καὶ παίρνονταν τὸν ἀνήφορο γιὰ τὸ Μπραχάμι, ἀρχισε λαχανιασμένος νὰ φιλοτραγοῦδε ὁ Μανωλάκης: «Μᾶιν χέρτς, μᾶιν χέρτς!»

ἦταν ὄλο αὐτοὶ πεθαμένοι, ποῦ ἔπαιρναν τὸν ἀγέρα τους στὸν ἀλόγυρο τῆς κόλασης, θάλεγε κανεὶς πὼς ἤρτανε δῶ περιμένοντας σειρά γιὰ νὰ πεθάνουν... Ὁ χάρος τοὺς πασάπετε ὄλους μὲ τὰ δάχτυλά τους, τοὺς ἀγκάλιαζε ὄλους μὲ τὴν κρᾶσ του πῖση καὶ δὲν εἶχε παρὰ νὰ διαλέξει, ποῖ ἀπ' αὐτὰ τὰ πτώματα, θὰ τὸ σώριαζε χάμω! Ἄλλοι ἐυπόλητοι, ἄλλοι μισόγυμοι κι' ὄλοι μὲ κουρέλια σκισμένα, μπαλωμένα, βρώμικα... Ἡ αὐτὴ ἦτανε κίολα κατάγεμη καὶ μὰ βρώμα φοθερὴ ἀνάδονταν ἀπ' ὄλο αὐτὸ τὸν κόσμο! Κι' ἀνέβαινε μιά ἀδιόκομη βουή... Ἐνας ἔσφραρισμένος ὄλος ἀπὸ φωνές, πετοῦσε ἀπὸ στόμα σὲ στόμα κι' ὄλοι μιλοῦσαν δυνατὰ καὶ μὲ βρισιές, ποῦ τίς ἐσκίζαν σταθωτὰ στριγκλισματα ἀπὸ μωρὰ... Εἶχανε μαζευτεῖ σὲ πυκνὲς οὖρες, ἡ μιά κοντὰ στὴν ἄλλη, μπροστὰ σὲ παράθυρα ἀπὸ ἕνα σαυιδιὸν παράπηγμα, ποῦ ἦτανε στὴ μέση τῆς αὐλῆς... Ἐκεῖ μὲσα εἶχανε κλεισμένη τὴν γαλέτα, μὰ τὰ παράθυρα ἦταν ἀκόμα κλειστὰ... Κλειστὰ! Κλειστὰ! Κι' ἐσπογγνόντουσαν, μάλλον, βριζότανε... Ἰστορικῆς γυναίκες μ' ἀχτένιστα μαλλιά, οὐδαιζάνε κι' ἐσκόρπιζαν γύρω τους τὴν ταραχὴ! Φωνάζανε πὼς περιμένουν ἀπὸ τὸ πρῶτ καὶ πὼς βαρέθηκαν πιά νὰ περιμένουν... ἦταν ἡ ὥρα τρεῖς τ' ἀπόγεμα... — Ἡουχία! Ὅσο δὲν κάνετε ἡσυχία, ἡ διανομή δὲν πρόκειται νὰ γίνε... ἦταν ἀστυφύλακες... Σκορπισμένοι ἀνάμεσα στὸν κόσμο αὐτὸ, κρατοῦσαν τὴν τάξη - τὴν τάξη τῆς πείνας καὶ τῆς ἀβλιότητος... Ἡ πρώτη μου κίνηση, μπροστὰ στὸ θέαμα, ποῦ ἀντίκρυσα, ἦταν νὰ φύγω, νὰ φύγω τρέχοντας. Μὰ ποῦ θὰ πῆγαινα μ' ἄβεια χέρια; — Θάναι κι' ἀσπρη, μπαμπά; ὁ Κωστής... Τὰ ματάκια του! Τοῦ παιδιοῦ μου τὰ ματάκια μὲ κοιτοῦσαν ἀνάμεσα ἀπὸ τὰ κουρέλια αὐτὰ καὶ τὰ σκελετωμένα τὰ κοομιά... Ἄς πάω! Ἐκαμα καρδιά! — Φτάνει μόνο, εἶπα, νὰ μὴν εἶναι κανεὶς ποῦ μὲ γνωρίζε... Καλοῦ - κακοῦ, χαμηλόρα καὶ τὸ καπέλλο μου... Προχάρησα! Ποῖος καὶ μὲ ξαίρει σ' αὐτὴ τὴν κουρελιά ποῦ ἔπεσα; Τὰ κουρέλια τώρα μ' ἐχάιδεσαν, μ' ἀγκάλιαζαν, κολυμποῦσαν μέσα στὰ κουρέλια κι' ἔπαψε πιά νὰ μοῦ κάνει ἐντόπωση κι' ἡ βρώμα. ἦταν αὐτὸ: Μὲ τραβοῦσε κείνος ὁ κόσμος, μὲ ροιφῶσε, γινδμουνα ἕνα μ' αὐτόν... «Ὡ τέκνα, ἀπόλλοιμεν ἄν, εἰ μὴ ἀπόλλυμεθα»... Ὡ ναί! Ἐπρεπε νὰ χασεῖ ὁ Θεμιστοκλῆς γιὰ τὴν πατρίδα του καὶ νὰ τρώει κοντὰ στὸν Ξερέη, γιὰ νὰ μὴν πεθάνει τῆς πείνας... Ἐθὰ γὰροῦμε, Κωστή, χωρὶς τὴν γαλέτα καὶ γὰρ πρέπει νὰ γάσω τὴν ἀνθρωπιά μου... Ποῦ πῆγαινα; Στὸ βάθος! Ἐκεῖ, ἴσως εἶχε λιγώτερο κόσμο. Βρῆκα τὴν μικρότερη οὐρὰ καὶ κει στήθηκα! Περιμένα! Καὶ περιμένα! Περιμένα! Καὶ περιμένα... Μὰ ὄρα πέρασ' ἔτσι! Κι' ἀπάνω!

(ΣΤΟ ΕΡΧΟΜΕΝΟ: Ἡ συνέχεια)

Η ζένη ωοίνον

Α Φ Ι Ε Ρ Ω Σ Η

Του Άγγλου John MASEFI FID

Όχι για τους Δεσπότες και τους πρίγκηπες που έχουν αμαξάδες με περσικές, και που δαφνοστεφανωμένοι θριαμβεύτικα περνούν για να σκεπάσουνε τών γερατιών τὸ πάχος, μὰ για τὸν καταφρονεμένο, τὸν ἀποδιωγμένο, τὸν ἀπλὸ τὸ λογιόφορο, τοὺς φαντάρους τοὺς κουρελιασμένους που πολεμοῦνε ὡς τὴ στερνή τους τὴν πνοή, τοὺς ζαλισμένους ἀπ' τὸν κουρνιαχτὸ τῆς μάχης κι ἀπὸ τῶν ὄπλων τὴν κλαγγὴ καὶ τὴς φωνῆς, γι' αὐτοὺς με τὰ κεφάλια τὰ σπασμένα καὶ με τὸ αἷμα νὰ κυλάει στὰ μάτια τους.

Όχι για τὸν ἀφέντη που ἔχει τὰ παράσημα, τὸν αὐλοκόλακα που παρελαύνει καθάλαρης με κόρδωμά καὶ με ζιππασία μὲς στῶν σαλπιγγῶν τὴ βοή. Για τ' ἀγνωστα τὰ παλικάρια τραγουδῶ ἐγώ.

Όχι για μένα ὁ Διοικητής, μὰ ὁ βαθμοφόρος ὁ μικρὸς ὁ στρατοκόπος, ὁ φορτωμένος σκλάβος που τὸν σπρώχνουν με τὸ βούκεντρο, ὁ ἀνθρώπος με τὸ βαρὺ, κουραστικὸ φορτίο, ὁ θερμαστής, ὁ νυσταγμένος τιμονιέρης, ὁ ναύτης που ὅταν ἰσάρει τὰ πανιά, τὸν κάθε ἀχὸν ἀλλάζει σὲ τραγοῦδι, ἢ βάρδια ἢ κουρασμένη, ὁ κουρελιάρης.

Άλλοι τραγοῦδια ἄς λέν για τὸ κρασί καὶ τὴ χαρὰ, ἄλλοι τραγοῦδια ἄς γράφουν για τὰ πλούτια, για τοὺς δυνάστες τοὺς καλοθρεμμένους καὶ τοὺς κοίλαράδες [τύραννους]

δικά μου ἄς εἶναι τὰ σκουπίδια, καὶ ἡ σκουριά, καὶ ἡ σκόνη, καὶ τῆς γῆς τὰ σκύδαλα.

Γι' ἄλλους ἄς εἶναι ἡ δόξα, οἱ μουσικὲς, καὶ τὰ φανταχτερά τὰ χρώματα, καὶ τὸ χρυσάφι, μιά χούφτα μούχλα ἀρκεῖ σ' ἐμὲ καὶ λίγη στάχτη. Για τοὺς ἀκρωτηριασμένους, τοὺς χωλοὺς καὶ τοὺς τυφλοὺς μέσα στὴς παγωνιὲς καὶ στὴς βροχές, —

γι' αὐτοὺς τὴς ἱστορίες μου καὶ τὰ τραγοῦδια μου θὰ γράψω. Ἄμην.

Μετάφραση: ΔΗΜ. ΣΤΑΥΡΟΥ

ΚΟΥΒΕΝΤΑ ΜΕ ΤΟΝ ΠΥΡΓΟ ΤΟΥ ΑΙΦΦΕΛ

Του Ρώσου Βλ. ΜΑΓΑΚΟΦΣΚΗ

Ποδοπατημένο ἀπ' τὰ μιλλιούνια που πηγαινόρουνται, ὄργωμένο ἀπ' τὰ ἀμέτρητα λάστιχα, τὸ Παρίσι νάτο! Κι' ἐγὼ περπατῶ ἔρημος, μονάχος, ἀγυροσμένος, χωρὶς ν' ἀντικρύζω τὰ μάτια μου ἀγαπημένες μορφές. Γύρο μου, φαντασμαγορικά, κυλοῦν ταξὶ καὶ κούρρες, καὶ μπροστά μου, ἀπ' τοῦ καιροῦ τοῦ Louis XIV, τὸ συντριβάνι με τῶν ψαριῶν τὰ τῶματα που ὀρθάνοιχτα γελῶν καὶ σφεντονίζου τὰ νερά. Βρίσκομαι στῆς Ὁμόνοιας τὴν πλατεῖα καὶ, περήφανος Μπολεσέβικος, καρτερώ, τὸ ἔθμολογιέμαι, τὸν Πύργο τοῦ Ἄιφφελ νάρθει σὲ λίγο ἐλαφρὸς καὶ πρόσχαρος στὸ ραντεβὸ μας! Νάτονε κιόλας στὸ φεγγαρολουσμένο δρόμο.

— Ἐχε τὸ νοῦ σου, τοῦ ψιθυρίζω σιγαλά στὸ αὐτί σου, τὸν ἀσύρματο, Κανείς νὰ μὴ μὰς δεῖ! Σσασσ! Περπατᾶ με τὴς μῦτες τῶν ποδιῶν! Μάθε, τὴν πολιτεία τὴν ξεσήκωσα ἐγώ, Κι' εἶναι ἔτοιμη. Μόνο τὸ δικὸ σου «ναί» περιμένω. Τὸ μονοσύλλαβο ναί. Πύργε μου, σὴκ κ' ἐσύ. Ἔμπα μπροστά. Σὲ ἀνακηρύχνω ἀρχηγό μας. Δὲ σοῦ στέκει ἐσένα, Μεγαλόπνοο δημιούργημα, νὰ χάνεσαι ἐδῶ στὰ μέρη αὐτὰ τοῦ Παρισιοῦ με τὸν Ἀπολλιναῖρ τὸ Βάρδο.

τοὺς ὀριζόντιους, τοὺς σαράφηδες, καὶ τ' ἄλλα τὰ ρεμάλια. Μάθε πὼς καὶ τὸ μετρὸ εἶναι μαζί μας καὶ τώρα θὰ φτύσει ἐξω τὴς ρεκλάμες τῶν τοίχων του με τὴς μάτιας κι' ἀκριβῆς τραμάτιες προϊόντα πολυτέλειας καὶ μόδας. Κι' αὐτὸ κατάλαβε πὼς πιά κανείς δὲν εἶναι σκλάβος τῶν πλούσιων, πὼς πρέπει κι' αὐτὸ νὰ ἐνωθεῖ με τὴν ἐξέγερση, καὶ πὼς στοὺς τοίχους του, ταυρίζουν οἱ καινούργιες ἀφίσεις μας με τὰ μεγάλα πλακάτ τῆς Ἐπανάστασης. Πύργε μου, Φοβάσαι τὰ προάστια τῶν εὐγενῶν; Ἡ φοβάσαι, μήπως τὸ μετρὸ ἀδειάζει τὴν κοιλιὰ του; Μάθε πὼς καινούργιοι ἀγωνιστὲς ὀρθώνονται καὶ πὼς στὸ κάλεσμά μου οἱ ράγιες θὰ σταθοῦν στοὺς δρόμους ὀλόθες!

Φοβάσαι τὰ καμπαρέ, καὶ τ' ἄλλα νυχτερινὰ κέντρα, με τὴς παρτές τῶν χαροκόπων καὶ τῶν σκοτεινῶν κατεργαρέων; Μάθε: ἡ ἀριστερὴ ὄχθη θὰ σηκωθεῖ κόντρα στὴ Δεξιὰ. Κι' ἀκόμα θὰ πάω ἐγὼ νὰ ξεσηκώσω τὰ γέρικα γιοφύρια. Ὅλα θὰ πάνε ἐναντία σ' αὐτὸν τὸν τιποτένιο συρφετὸ. Στὸ πρῶτο κάλεσμά μου θὰ τὸν πετάξουν στὸ Σηκουάνα καὶ θὰ τὸν συντριψουν σ' ἄγγονάρια του. Ἐμπρὸς Πύργε μου, Ἔλα στὴ Σοβιετικὴ Ἐνωση. Ἔλα μέσα στὸ λαμποκόπημα τῶν ἀτσαλένιων ἀχτίνων σου. Θὰ σὲ καλωσορίσω με μ' ἀγάπη μοναδικὴ καὶ τρυφερὴ καὶ θὰ σ' ἀγκαλιάσω με σὰν ἀγαπητικὴς σου.

Ἔλα γοήνορα στὴ Μόσχα θάσαι λεύτερος ἐκεῖ. Θάσαι ὁ ἀγαπημένος μας, ὁ χαδεμένος μας θάσαι. Θὰ διαλέξεις τὸ δρόμο που θὰ σ' ἀρέσει νὰ ζῆσεις. Ἐκατὸ φορὲς τὴν ἡμέρα θὰ τρίβω με τὰ μπροῦττά σου. Ἔλα κούνησε ποὺς ἐμάς τὰ τέσσερα ποδάρια σου. Ἄφησε τὸν τόπο ποῦσαι καρφωμένος Ἄιφφελ. Γ' ἀστέρια μας μ' ἀνοιχτὸ τὸ στόμα, ὄλο ἔαφνιασμα, θὰ σὲ δοῦνε νὰ ὑψώνεις τὸ μέτωπό σου στὸν οὐρανὸ μας. Πάρε τὴν ἀπόφαση Πύργε! Προχώρα θριαμβεύτικα ἀναστατώνοντας τὸ Παρίσι, ποῖν νὰ τὸ πάρει εἰδηση. Ἔλα γρήγορα σὲ μὰς, στὴ Νικητρά Σοβιετικὴ Ἐνωση. Θὰ ἐπιθεωρήσω τὸ διαβατήριό σου.

Μετάφραση: ΓΑΛΑΤΕΙΑΣ ΚΑΖΑΝΤΖΑΚΗ

ΤΑ ΠΑΛΙΑ ΣΠΙΤΙΑ ΤΗΣ ΦΛΑΝΔΡΑΣ

Του Ἀμερικανοῦ FORD MADOX FORD

Τὰ παλιὰ σπίτια τῆς Φλάντρας Φυλάνε βάρδια δίπλα στοὺς ψηλοὺς καθεδρικοὺς ναοὺς Κυττᾶν ἀπὸ πάνω τὰ ἐπιθλιτικὰ Δημαρχεῖα. Τὰ μάτια τους εἶναι πένθιμα, συγκαταβατικά καὶ σαρκαστικά [θωρώντας τὰ φερσίματα τῶν ἀνθρώπων Στὰ ψηλά, λευκά, κεραμόσκεπα ἀετώματα.

Ἡ βροχὴ κὴ νύχτα κατακάθισαν πάνω στὴ Φλάντρα. Ὑγρὸ σκοτάδι ὄλοθε. Δὲ βλέπει τίποτα. Τότε αὐτὰ τὰ γέρικα μάτια, πένθιμα, συγκαταβατικά καὶ σαρκαστικά [καστικά κυττᾶν τὰ μεγάλα αἰφνίδια κόκκινα φῶτα, κυττᾶν τοὺς ἡσκιους τῶν Μητροπόλεων, καὶ για μιά στιγμὴ τὴς χρυσῆς βέργες τῆς φωτισμένης βροχῆς. . .

Κι' αὐτὰ τὰ γέρικα μάτια, τὰ πολὺ γέρικα μάτια που ἀπὸ γενιὰ σὲ γενιὰ μελετήσανε τὴς [συνήθεις τῶν ἀνθρώπων σφαλᾶνε για πάντα. Οἱ ψηλοὶ ἄσπροι ὄμοι τῶν ἀετωμάτων σκύθουν μεταξύ τους σὰ [νὰ θέλουν κάτι νὰ ποῦνε, Γέρνουν μεθυσμένοι καὶ γκρεμίζονται δίπλα ἀπ' τοὺς φλεγόμενους [καθεδρικοὺς ναοὺς. Πάνε πιά τὰ παλιὰ σπίτια τῆς Φλάντρας.

Μετάφραση: Ν. ΚΑΒΒΑΔΙΑ

ΚΑΓΚΕΛΛΑΡΙΑ ΤΟΥ ΡΑΪΧ, ΜΑΪΟΣ 1945

Του Ἀμερικανοῦ William ROSE BENETT *

Μέσ' στὴ φωτιά τῶν «Γκάνγκστερς» ξεψυχᾶ, συντριμμια ὁ ἐχτρός τῆς Κοινωνίας, καὶ ἡ βροχὴ κὴ κάτω στὴν αὐλὴ μουσκεύει τὰ μαυριδερά κορμιά που πέσανε γιατὶ αὐτοχτονήσαν.

Δὲν εἶχαν τὸ κουράγιο ν' ἀντικρύσουν τὴν Κρίση τῆς Μεγάλῃ σὰν ἀντρείοι, κι' ἄς πολεμήσαν οἱ φαντάροι κι' ἄς πεθάναν, τῆς Ράτσας τῆς Κυρίαρχης, αὐτοὶ! ἦσαν οἱ μόνοι ἐκλεχτοί. Τῶχαν καμάρι.

Γεμίσαν τὴν Εὐρώπη, πτωμαῖνη, πτώματων ἐκατόμβες στὸ νεῦμα τ' ἀρχηγοῦ που εἶχε τὴν ἐλπίδα νὰ γελᾶσει τῆς Θεῖας Δίκης τὴ Βουλή, προσφέροντας ἐξόφληση τὴν ὑστατὴ πνοὴ του.

Ἐπάγωσε τὸ μένος τους καὶ τρέμουν, σὰν φώλιασε ἐντὸς τους πανικός. Τὸ βόλι, τὸ φαρμάκι, δὲν ἀνίξαν τὸ νοῦ καὶ τὴν καρδιά. Μόνο νεκρῶσαν τὸν διεφθαρμένο ἀντρισμὸ τους.

Κι' ἡ δυνατὴ βροχὴ σὰ νὰ σπλαχνιέται αὐτοὺς που στὴ διαβολικὴ γητιά λυσσάζαν καὶ καλέσαν κάτω στὴ Γῆ δικὲς τους Εὐμενίδες ἀπ' τὴ δικιά τους Κόλαση βγαλμένες.

Ἀπόδοση: ΠΑΤΩΝΑ ΜΟΥΣΑΙΟΥ

* Γνωστὸς Ἀμερικανὸς θεατρικὸς συγγραφέας, κριτικὸς καὶ ποιητής.

ΤΟ ΚΟΙΜΗΤΗΡΙ ΤΩΝ ΤΡΕΛΛΩΝ

Του Γάλλου Πῶλ ΕΛΥΑΡ *

Τὸ κοιμητήρι αὐτὸ που γέννησε ἡ σελήνη σὲ δυὸ κύματα ἀνάμεσα μαῦρου οὐρανοῦ τὸ κοιμητήρι αὐτὸ ἀρχιπέλαγος τῆς μνήμης εἶδε ἀνέμους τρελλοὺς καὶ πνεύματα εἶδε ἐρείπωμένα

τρακόσοι κανονικοὶ τάφοι ἀπὸ γυμνὴ γῆ για τρακόσους νεκροὺς με γήινες προσωπίδες σταυροὶ δίχως ὄνομα σώματα τοῦ μυστήριου ἢ φθαρμένη γῆ κι' ὁ πεθαμένος ἀνθρώπος

οἱ ἀγνωστοὶ ἀπ' τὴ φυλακὴ ἔχουν βγεῖ καπελλωμένοι ἀπὸ ἀπουσία καὶ ἐμπόλητοι μὴν ἔχοντας τίποτα πιά νὰ ἐλπίζουν οἱ ἀγνωστοὶ στὴ φυλακὴν ἔχουν πεθάνει

τὸ κοιμητήρι τους εἶναι παράλογο ἀγαθὸ

Μετάφραση: ΑΡΗ ΔΙΚΤΑΙΟΥ

* Ἀπὸ τὰ ποιήματα τοῦ Ἐλύαρ, που δημοσιεύθηκαν στὸν παράνομο τύπο τῆς Γαλλίας κι' ἀνήκουν σ' αὐτὰ τῆς ἀντίστασης, πούργαμε ὁ ἀντάρτης ποιητής.

ΕΛΕΓΕΙΑ ΣΕ ΝΕΚΡΟ ΠΟΙΗΤΗ

Του Ἰσπανοῦ Λουῆς ΘΕΡΝΟΓΔΑ

(Ἡ μικρὴ ἐλεγεία που δημοσιεύουμε παρακάτω εἶναι ἕνας ἀπὸ τοὺς πολλοὺς ἄρηνους που ἀφιέρωσε ἡ ἰσπανικὴ ψυχὴ στὸ μεγάλο σύγχρονο ποιητὴ καὶ μαρτυρὰ φεντέρικο Γκαρθία ΛΟΡΚΑ, που στάθηκε, καθὼς εἶναι γνωστὸ, εἶς ἀπὸ τὰ πρῶτα θύματα τοῦ Ἰσπανικοῦ φασισμοῦ κατὰ τὸν ἐμφύλιό πόλεμο. Ἡ μετάφραση τοῦ «Ματωμένου γάμου» του στὴ γλῶσσα μας, ποῦδωσε στὸ ἐλληνοκὸ κοινὸ τὴν ευκαιρία νὰ γνωρίσει τὴ μεγάλη ψυχὴ τοῦ ποιητῆ, θὰ τὸ κάμει δίχως ἄλλο νὰ νιώσει καὶ τὸ πένθος τῆς παγκόσμιας ποιητικῆς οἰκογένειας ἀπὸ τὸν ἄδικο χαμό του. Μιὰ ἔκφραση ἀπὸ τῆς ἀηδέστερης τοῦ πένθους αὐτοῦ εἶναι ἡ «Ἐλεγεία σὲ νεκρὸ ποιητὴ» τοῦ Λουῆς Θερνοῦδα. — ποίημα με βαθὺ τὸν ἰσπανικὸ χαραχτήρα, ὄλο ἀγέλαστη μεγαλοπρέπεια, αὐστηρὴ ὁμορφία κι' ἀπαισιοδοξία).

Ὁ βράχος δὲν πετᾶ ποτέ λουλούδι καὶ μέσα σὲ λαὸ τραχὴ κι ἀμίλητο τὸ δροσερὸ στολίδι τῆς ζωῆς δὲ λᾶμπει γι' αὐτὰ καὶ σὲ σκοτώσανε, γιατὶ ἴσων ἢ πρασινάδα ἀπὰ στὴν ἀνυδρὴ τὴ γῆ μας, γαλάζιο φῶς στὸ σκοτεινὸν ἀγέρα.

Τῆς ζωῆς τί ζυγιάζει τὸ κομάτι οἱ ποιητὲς που σὰ θεοὶ τὸ λυτρωμένον; Τὸ ρήμαγμα, τὸ μῖσος συντηροῦνται σιωπηλά κι ἀναίωνια μὲς στὰ σπλάχνα τοῦ τρομεροῦ τοῦ Ἰσπανοῦ τὰ χολιασμένα που με τὴν πέτρα στὴ χούφτα ἀκαρτεράει κορόνα για νὰ βρεῖ νὰ τὴν γκρεμίσει.

Κακοσήμερη ἡ ὥρα που γεννήθη με τὸ θεῖο τὸ χάρισμα στὴ χώρα που οἱ ἀνθρώποι τῆς, στὴν τὴση καταντᾶ τους, δὲν ἔχουν παρὰ λάσπη καὶ λιθάρια για κείνον που πυρώνει τὴ λαλιά τους μες στὴ φωτιά τῆς μουσικῆς, τὴν πρώτη.

Τὸ ἄλας τῆς γῆς μας εἴσουν ὄσο ζουδες καὶ σὰν τὴν ἠλιαχτιδα' κι ὁμως τώρα πλανιέται καὶ διαβαίνει ἡ θύμησή σου ὀλομόναχη, χαϊδεύοντας τὸ τεῖχος τὰ κορμιά μας με ὑπνόχορτο κι ἀφίονι στῆς Ἄρνας τὴς ὀχτιῆς ὅπου βλασταίνουν.

Τὸν ἄγγελό σου ἀνίσως σύρει ἡ μνήμη, ἡσκιους ἐδῶ θὰ βρεῖ μες στοὺς ἀνθρώπους που ἀκόμα ἀχνοσαλεύουν μες στὰ πάθη. Πιὸ ζωντανὸς ὁ θάνατος λογιέται ἀπ' τὴ ζωὴ σὰν εἶσαι σὺ μαζί του, με τὸ πόδι σου πέρα ἀπὸ τὴν πύλη τοῦ ἀπέραντου βασίλειου που γιομώνει με πουλιά καὶ με φύλλα, με μιά χάρι καὶ μιά νιότη που ταίρι τους δὲ στάθη.

Ὅλα σὰν πρῶτος κυλοῦνε, καὶ πάνε, θάμασμα τέτοιο, που μοιάζει σὰν ψέμα ἢ σκοτεινιά που μέσα τῆς ἐγάθης' ὁμως τρανὴ λαχτάρια τώρα ἐντὸς μας καὶ μουσικὴ μὰς μνηαίνει πὼς μονάχα ὁ θάνατος θὲ νὰ στομώσει τὸ κεντρί τῆς, μιά μουσικὴ σὰν τοῦ νεροῦ λαχτάρια που δὲν τοῦ φτάνει νὰ πλάθεται κύμα — τὸ — κύμα, μόνο θέλει δίχως ὄνομα στοῦ πελάγου τὰ σάβανα νὰ σῆσει.

Ὅστόσο, πρίν, καὶ σὺ τοῦ κόσμου τούτου τὴ βαθιὰ πραγματικότητα ἀγνοοῦσες; τὸ θλιβερὸ τὸ μῖσος τῶν ἀνθρώπων, τὸ μῖσος, που τὴ νίκη του ποθοῦσε νὰ σημαδέψει ἀπάνω σου με ἀτάλα φριχτὸ καὶ με τὴν ὑστατὴ ἀγῶνιά σου, κάτω ἀπ' τὸ φῶς τὸ πρῶο τῆς Γρανάδας, σὲ κυπαρίσια μέσα καὶ σὲ δάφνες κι ἀνάμεσα στὸν ἴδιο τὸ λαὸ σου κι ἀπὸ χέρια δικὰ του, κείνα τὰ ἴδια που δουλόφρονα μιά μέρα σὲ χαϊδέψαν.

Για τὸν ποιητὴ 'ναὶ ὁ θάνατος ἡ νίκη' ἀνεμος θεῖος τὸν σπρώχνει μες στὴ ζῆση μὰ ἀνθρώπου ἀνίσως δύναμη, ἀπ' ἀγάπη ἀκάτεχη, με τὸ ἔγκλημα σὲ κάμει ἥρωα, — τραγουδιστὴ, — στέργε νὰ γυρίεις τὰ μάτια σου νὰ δεῖς σὲ πῶση ὀδύνη καὶ περφάνια στοὺς φίλους σου, ἀδερφέ, δύναμη πιὸ μεγαθύμη ἐπιτρέπει σὲ μιά γωνιὰν ἐλευτέρη νὰ ρέψουν.

Ἐχε τὴ σκοτεινὴ σου εἰρήνη, κι ἄλλα λιθάδια νὰ γυρέψεις καὶ ποτάμι τὸ ἀγέρι ὅπου τοὺς ἤχους σαλαγάει ἀνάμεσα ἀπὸ θάμνα κι ἀπὸ κρῖνους κι ἀπ' τὰ μιλητικά νερά τὰ μάγια' ἐκεῖ που ὁ ἀντίλαλος ἠχάει σὰ δόξα ἀνθρώπινη, κι ἀπόμακρος σὰν κείνη καὶ σὰν ἐκείνη ἀπόξενος καὶ στείρος.

Ἐκεῖ φανέρωσε τὴ τὴ μεγάλη κι ἀλλόφρενη λαχτάρια σου, τὸν ἔρωτα τὸν καθαρὸ σὰ θεοῦ που ὅτι χνουδίζει, στὸ σφρίγγος μεσ' ἀπ' ἀναίωνια ρόδα' γιατὶ ἡ πνοὴ σου ἡ θεία, που ἐδῶ κάτω στὴ γῆς εἶναι σθευσμένη μες στὸν πόνο, με τὴ μεγαλωσύνη τῆς μηνάει τὸν ἀπειρο καὶ πλάστη Νοῦ που δίνει στὸν ποιητὴ τῆς δόξας του τὴ γλῶσσα καὶ πάλι τοῦ τὴν παίρνει με τὸ Χάρο.

ΑΠΟΔΟΣΗ: Π. Π.

Ο ΛΑΖΑΡΟΣ

Του Γάλλου Γκυγιώμ ΑΠΟΛΛΙΝΑΪΡ

Προτοῦ νὰ μῶ μες στὸ κελλί μου χρειάστηκε νὰ βρεθῶ γυμνός καὶ μιά φωνὴ παράξενη οὐρλιάζει: — Γκυγιώμ πὼς ἐκατάντησες!

Ὁ Λάζαρος εἶμαι στὸν τάφο μπαίνοντας ἀντὶ νὰ βγαίνει ὅπως τὸ λέει ὁ μῦθος. Ἄντιο φθόγγε τραγουδιστὴ ἀντίο ὦ χρόνια μου, ὦ κορίτσια.

Μετάφραση: Ν. Δ. ΠΑΠΠΑ

Ελευθερα Γράμματα

Ο ΑΝΤΡΕΑΣ ΛΥΚΟΥΡΙΝΟΣ

Του Θέμου ΚΟΡΝΑΡΟΥ

Ο Αντρέας Λυκουρίνος γεννήθηκε στα 1931. Κι' ο κατακλυσμός της σκλαβιάς τον βρίσκει έντεκα χρονών.

Πήρε ενεργό μέρος στην πρώτη φάση του αγώνα: Στην επίθεση πείνας. Το ελληνικό φρούριο κράτησε άμυνα γερή ένα χρόνο. Σύνθημα είτανε, ή επιβίωση του Λαού. Η ζωή κ' ή υγεία μας θά χρειάζονταν στη φάση της εθνικής εξόρμησης που άμωνα.

Ο Αντρέας Λυκουρίνος έπρεπε να διαλέξει μεταξύ του σχολικού βαθμολογίου και του άνοιχτού αγώνα της Πατρίδας του. Είτανε ο πρώτος μαθητής. Αυτό δέν τον εμπόδιζε καθόλου να βρει τα πόστα του παράνομου τύπου. Και ν' άκούει άπ' εύθείας τη φωνή και τις έντολές του μαχόμενου έθνους. Δέν έκαμε λάθος. Διάβασε και ξαναδιάβασε το σύνθημα της στιγμής: Κρατηθείτε ζωντανόσι! Σε λίγο, ή ζωή μας θά είναι το πολύτιμο όλικό για την εξόρμηση και για τη ΝΙΚΗ.

Ο Λυκουρίνος θεωρεί τον έαυτό του υπεύθυνο για τη ζωή των δικών του! Για τα τρία άδέρφια και τους γονείς του. Γίνεται λοιπόν παλιατζής. Αγοράζει και πουλά παλιά ρούχα και παλιά παπούτσια!...

Η δουλειά του πατέρα του περνούσε κρίση. Είτανε μαραγκός. Η δουλειά του μικρού έπρόλαθε τη φοβέρα της πείνας για το σπίτι του. Κι' όσα περίσσευαν τα μοίραζε στα φτωχόσιπα της συνοικίας του. Της συνοικίας Μακρυγιάννη.

Στην ξεγνοιασιά του παιδικού προσώπου του, έρχεται ή εύθύνη κ' ή έγνοια και βάζουνε σφραγίδα τίμιου και υπεύθυνου άντρα. Κούραση. Κι' άγρύπνια άκόμη, άπό την κούραση! Τα ματάκια του δέν είναι πιά παιδικά. Έχουνε την πείρα της ώριμότητας και τη μελαγχολία του βασανισμένου.

Όταν ή φάση αυτή του άμυντικού πολέμου έτελείωσε, μετρήθηκαν θύματα τρακόσες χιλιάδες! Ο Αντρέας Λυκουρίνος, πιστός έκτελεστής των έντολών, έφερε τον τομέα του — τη φαμίλια του — γερό και άκμαίο, στο έθνικό προσκλητήριο των ζωντανών. Είχε νικήσει, την πρώτη του Νίκη για λογαριασμό της άδούλωτης πατρίδας του.

Έχει άποχτήσει άυτοπεποιθήση. Έχει επιβληθεί και στους μικρούς και στους μεγάλους. Και στην επιθετική φάση του αγώνα, όταν το Έθνος γύρευε τους άρχηγούς της κάθε ηλικίας και της κάθε γειτονιάς, ο Αντρέας Λυκουρίνος βρισκόταν κιάλας τοποθετημένος, μόνος του, στο ήγαιτικό πόστο της Νεολαίας Μακρυγιάννη!

Έχει μπει στα 12 χρόνια!! Και καμαρώνει γιατί — προσθέτοντας μόνος του δυό, τρία πάρα πάνω — έφτιαχνε ένα νούμερο που κάπως ξεφευγε άπό τα σύνορα

της... νηπιακής ηλικίας.

Είχε γίνει θρύλος. Μεταξύ των τσολιάρων συζητιόντανε, μ' άνησυχία, τα κατορθώματα κάποιου «μωρού», στού Κουκάκι.

Τό άντάρτικο γύρευε όπλα. Οί οργανώσεις είχανε άνοιχτό έρρανο πάντα, γι' αυτόν τό σκοπό. Ο Αντρέας Λυκουρίνος πήρε πρωτοβουλία: Μέν δεκαρολογήματα δουλειά δέν γίνεται. Πιό δύσκολα βρίσκονται τα λεφτά, παρά τα όπλα. Μ' ένα ψευτοπίστολο, πηλίνο, παραφυλάει ένα βράδυ, σε μία γωνιά. Κι' άφοπλίζει τον πρώτο τσολιά!

Πετάει τον πηλό. Και μ' άληθινό πιά όπλο, μαζεύει και πιστόλια και χειροβομβίδες και στολές άκόμη! Δέν είναι λίγοι οί τσολιάδες που άναγκάστηκαν να

Δέν του ξεφευγε κανένας άπό τους ανθρώπους της Ασφάλειας. Η άυτοάμυνα του γίνηκε ένστικτο. Μαέστρος και σ' αυτή τη δουλειά. Θά τον ζήλευαν και μεγάλοι, και παλιοί και νέοι άγωνιστές για την τάξη και τη συνωμοτικότητα. Μ' όλο που δέν περιοριζόντανε οίς νυχτερινές έξορμήσεις μονάχα. Στη μάχη του Μακρυγιάννη, με τους τσολιάδες, στα 1943, που κράτησε τέσσερις ώρες, πήρε άνοιχτά μέρος κι' ο Λυκουρίνος. Ένα βράδυ, τό Μάη του 1943 οί Γερμανοί σήκωσαν τον κόσμο της συνοικίας στο πόδι, με πυροβολισμούς και με φωνές. Κυνηγούσαν στους δρόμους κάποιες σκιές. Είτανε ή παρέα του Λυκουρίνου.

Η δράση του παιδιού γεμίζει

ΑΠΟ ΤΑ ΤΕΛΕΥΤΑΙΑ ΛΟΓΙΑ ΤΟΥ ΡΟΥΖΒΕΛΤ

«Πιστεύουμε ότι οί άνδρωποι είναι ικανοί να διαλέγουν μόνοι τους την Κυβέρνησή τους, κι' ότι κανένας Βασιλέας, τύραννος ή δικτάτορας δέν μπορεί να διοικήσει για λογαριασμό τους, όσο σοφά μπορούν οί ίδιοι να κυβερνήσουν τον έαυτό τους».

φτάσουν στη στρατώνα τους, με τα έσώρρουχα μόνο!...

Η Ειδική Ασφάλεια ένδιαφέρθηκε. Τα Ες-Ες τά γερμανικά άπαιτούνε άπό τους άρχηγούς των ελληνικών Ες-Ες την «εμπέδωση της τάξεως» στις δυτικές συνοικίες της Αθήνας! Γιατί οί τσολιάδες ζήτησαν... ένίσχυση.

Τίποτα δέν μπόρεσαν. Όλα φαίνονταν ήρεμα οίς συνοικίες εκείνες. Οί μυστικοί που τοποθετήθηκαν στα γύρω, δέν έβλεπαν καμμιάν ύποπτη κίνηση. Οί άνθρώποι πήγαιναν οίς δουλειές τους, γύριζαν κουρασμένοι, τα παιδιά παίζανε στην αυλή του σκολειού. Κι' αν ρωτούσαν και για βαθμούς, ο Λυκουρίνος είχε τα πρωτεία. Μπροστά τους περνούσε, με τα βιβλία στο χέρι και τό καπελάκι στραβά. Τους ήξερε.

δυό χρόνια της σκλαβιάς. Γίνεται παράδειγμα και θρύλος άνάμεσα ότους άγωνιστές της Εθνικής Αντίστασης. Είναι ο φόβος κι' ο τρόμος των ντόπιων πρακτόρων του έχθρου.

Στις 4 του Ιούνη 1944, βρέθηκε ο φριχτός προδότης. Και την άλλη μέρα έξη χαφιέδες των ελληνικών Ες-Ες, μπλοκάρανε τό σπίτι του εθνικού άγωνιστή, στη συνοικία Κουκάκι.

Ζητούνε τον Αντρέα Λυκουρίνο! Ο πατέρας του ζητά έξηγήσεις γιό τό... παιδί. Κι' αυτοί γυρεύουν, έκτός άπό τό... παιδί και τό πιστόλι που πήρε ψές τό βράδυ άπό έναν δικό τους!...

Μά δέν βρήκανε τίποτα. Μόνο ένα παιδάκι άδύνατο, μία σταλιά, που κοιμότανε ξεγνοιαστο στο

ντιβανάκι του. Κ' είχε πλάι στην καρέκλα, τό κοντό παντελονάκι του και τα βιβλία του σκολειού! Κάτω βρισκόταν και τα πεδιλάκια του, Νο 32!...

— Αυτός είναι; ρωτούνε τον πατέρα.

— Αυτός!

— Έσύ είσαι; ρωτούνε τό ίδιο τό παιδάκι.

— Ποιός;

— Ο... τρομοκράτης!

— Όχι! είμαι μαθητής. Πάω στη δεύτερη τάξη του Ιου Γυμνασίου. Τους άπαντά άπαθέστατα.

Μά οί πληροφορίες τους είταν θετικές. Αρχίζει τό έξλο. Γυρεύουν τό πιστόλι. Μά τό πιστόλι, ποιός ξέρει σε ποιά βουνοκορφή θά ταξίδευε πιά, κείνη την ώρα. Και πήρανε μόνο τον Αντρέα, με τό μαθητικό του πηλίκι, στο άντρο τους. Πήρανε μέτρα έξαιρετικά, ως που να φτάσουνε στην όδο Παπαρηγοπούλου Νο 7. Εκεί είταν ή έδρα των ελληνικών Ες-Ες. Έπί κι.φαλής της συνδιάσε είτανε ο Μάκης Μακρυγιάννης, που έπηρετεί σήμερα στην Έθνοφυλακή, με τό βαθμό του άνθυπασπιστή. Η άλήθεια είναι πως ζήτησε να σώσει τό παιδί. Ζήτησε τη βοήθεια του ίδιου του πατέρα του παιδιού και δέκα χρυσές, μέσο ενός άλλου της συνοδείας!...

Γιατί είχανε «άκριβείς πληροφορίες» πως ο Αντρέας, είχε πολλές χρυσές λίρες!

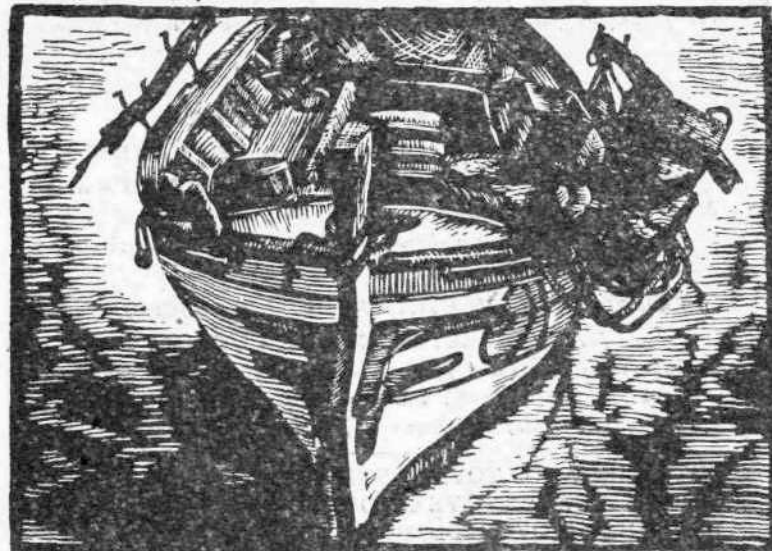
Γίνηκε άνάκριση, μπροστά στον πατέρα, πάνω σε τούτο: που είχε κρυμμένες τις λίρες! Κι' άφου δέν βρέθηκε τίποτα, τό παραδόκανε την ίδια μέρα στην Ειδική Ασφάλεια και, μετά τέσσερις ήμέρες, στα γερμανικά Ες-Ες της όδου Μέρλιν. Τό κρέμασαν, τό κάψανε, τό βάλανε στα νύχια καρφίτσες. Μά αυτός εξακολουθούσε να είναι μαθητής της δεύτερης τάξης του Ιου Γυμνασίου! Και να παραμένει ο άλύγιτος και πελώριος άγωνιστής του έπικού ελληνικού αγώνα της Αντίστασης!

Τέτοιος έμεινε ως τό τέλος. Τέτοιον τον γνώρισε τον ήρωα Αντρέα Λυκουρίνο, και τό Καί δάρι.

Τίποτα δέν άλλαξε. Μόνο δυό... λεπτομέρειες προστέθηκαν: Ένας χρόνος άκόμη στην τρυφερή του ηλικία. Έγινε πιά 14 χρονών. Κ' είχε να τό κάνει! Κάθε τόσο εύρισκε τρόπο να τό πεί, πως πάτησε τα 14!...

Η άλλη λεπτομέρεια είναι πως στις 5 του Σεπτεμβρη 1944, βρήκε τρόπο να πετάξει ένα σημείωμα στους δρόμους της Αθήνας. Τό σημείωμα άπευθυνότανε στον πατέρα του κι' έλεγε:

— Μπαμπά! Μέν πάνε για έκτέλεση στην Καισαριανή, μαζί με τους τάδε και τους τάδε (τά όνόματα γράφονταν). Είδοποίησε σε παρακαλώ πολύ τα σίπια τους! Μη στενοχωριέσαι! Αντρέας».

ΑΡΓΥΡΗ ΣΤΥΛΙΑΝΙΔΗ: Κουλουριώτικη τράτα.